

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio VI. De miraculis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

illorum, qui dicunt animā accidentaliter vniri cor-
 pori, sicut nauā nauī, aut hominem indumēto. Vn-
 de & Plato dixit, q̄ homo est anima corpore indu-
 ta, vt Grego. Nyssenus narrat. Sed hoc stare nō po-
 test, quia sic homo non esset ens per se, sed per acci-
 dens: nec esset in genere substantiā, sed in genere
 accidentis, sicut hoc q̄ dico vestitum, & calciatum.
 Patet etiam, q̄ rationes supra inductā de corpori-
 bus mixtis, nō habent locū in homine: nam homo
 ordinat ad p̄fectionē vniuersi, vt essentialis pars ip-
 sius, cum in homine sit aliquid quod non contine-
 tur virtute, nec in clemētis, nec in celestibus corpo-
 ribus, anima rationalis. Corpus etiam hominis or-
 dinatur ad hominem, non secundum animale m vi-
 tam tantum, sed ad p̄fectionem naturā ipsius. Et
 quāuis corpus hominis sit ex cōtrariis compositū,
 inerat tñ principium incorruptibile, quod poterit
 p̄seruare a corruptione absque violētia: cū sit intrin-
 secū. Et hoc poterit esse sufficiens principii motus,
 motu celi cessante, cū a motu celi non dependeat.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod per carnem
 & sanguinē intelligitur corruptio carnis, & sangui-
 nis. Vnde in eadem autoritate subditur, neq; cor-
 ruptio incorruptelam possidebit.

AD SECVDVM dicendū, q̄ motus est causa mi-
 stionis, secundū fieri: sed conseruatio eius est p̄ for-
 mam substantialem, & ulterius per principia celo
 altiora, vt in superioribus quaestionibus patet.

AD TERTIVM dicendum, quod anima rationalis
 ex p̄fecta vnione ad Deum, omnino super mate-
 riam victoriam habebit: & sic licet materia sibi reli-
 cta corruptibilis sit, tamen ex virtute animae incor-
 ruptionem fortiretur.

AD QVARTVM dicendū, q̄ sensibilitas in hoīe est
 a principio incorruptibili, scilicet ab anima rationa-
 li, in brutis autē est a principio corruptibili: & ideo
 corpus sensibile hominis in perpetuum potest reman-
 ere, non autem corpus sensibile bruti.

AD QVINTVM dicendū, q̄ anima corpori vnita plus
 assimilatur Deo, quā corpore separata, quia perfe-
 ctius habet suam naturam. Intm enim vnūquodq;
 Deo simile est, in quantum perfectum est, licet non
 sit vnus modi p̄fectio Dei, & p̄fectio creature.

AD SEXTVM dicendum q̄ anima corpori vnita
 non multiplicatur per modum formarum materia-
 riarum, quā sunt diuisibiles diuisione subiecti, sed
 in se remanet simplex & vna: vnde eius operatio
 non impeditur ex corporis vnione, quando cor-
 pus omnino erit subiectum animae, nunc autē im-
 peditur ex corporis vnione, propter hoc q̄ anima
 non perfecte dominatur in corpore.

AD SEPTIMVM dicendū, q̄ appetitus naturalis ele-
 mentorū tendendi in propria loca, per dominium
 animae in corpus retinebitur, ne dissolutio elemen-
 torum fiat: quia elementa perfectius esse habebunt
 in corpore hominis, quā in suis locis habent.

AD OCTAVVM dicendum, quod motus cordis in
 homine causabitur ex natura animae rationalis, quae
 a motu celi non dependet: & ideo motus ille non
 cessabit, motu celi cessante.

AD NONVM dicendum, q̄ omnia membra cor-
 poris remanebunt, non propter vsus animalis vitae:
 sed propter p̄fectionem naturae hominis.

QVAES. T. I. O. VI.
 De miraculis.

Et habet decem articulos.

¶ Primo enim quaeritur, Vtrum Deus possit in reb⁹

- creatis aliquid operari praeter causas naturales, vel contra naturam, vel contra cursum naturae.
- ¶ Secundo, Vtrum oīa quae Deus facit contra natu-
 rā vel contra cursū naturae, possint dici miracula.
- ¶ Tertio, Vtrum creaturae spirituales sua naturali
 virtute possint miracula facere.
- ¶ Quarto, Vtrum boni Angeli, & homines per ali-
 quod donum gratiae miracula facere possint.
- ¶ Quinto, Vtrum daemones cooperentur ad mira-
 cula faciēda.
- ¶ Sexto, Vtrum daemones vel Angeli habeant cor-
 pora sibi naturaliter vnita.
- ¶ Septimo, Vtrum Angeli, vel daemones possint
 corpora assumere.
- ¶ Octauo, Vtrum Angelus, vel daemō, vel corpus
 assumptum possit operationes viuētis corporis
 exercere.
- ¶ Nono, Vtrū opatio miraculi sit attribūda fidei.
- ¶ Decimo, Vtrum daemones cogantur aliquibus
 sensibilibus, & corporalibus rebus factis, aut ver-
 bis ad miracula faciēda, quae per magicas artes
 fieri videntur.

ARTICVLVS PRIMVS.

QVAESTIO est de miraculis. Et primo quaeritur,
 Vtrum Deus possit in rebus creatis ali-
 quid operari praeter causas naturales, vel cōtra
 naturam, vel cōtra cursum naturae. Et videtur q̄ nō:
 quia in glos. Rom. 11. dicitur, Deus omnium natu-
 rarum conditor, nihil contra naturam facit.

¶ 1. Præt. Alia gl. dicit ibidem, contra legem natu-
 rae tam Deus facere non potest, quā contra seip-
 sum: contra seipsum autem nullo modo facere po-
 test, quia seipsum negare non potest, vt dicitur se-
 cundū Tim. 2. ergo nec cōtra naturā ordinem, qui
 est lex naturae, Deus facere non potest.

¶ 2. Præt. Sicut ordo humanae iustitiae deriuatur a di-
 uina iustitia, ita ordo naturae deriuatur a diuina sapien-
 tia: ipsa. n. est quae disponit oīa suauiter, vt dī Sapi. 8.
 Sed contra ordinem humanae iustitiae Deus facere
 nō potest. sic enim esset causa peccati, quod solum
 ordini iustitiae repugnat: cum ergo non minor sit
 Dei sapientia quā eius iustitia, videtur quod nec
 contra ordinem naturae facere possit.

¶ 3. Præt. Quandoquocūq; Deus operatur in creaturis
 per rōnes seminales, nō sit aliqd cōtra naturā cur-
 sum: sed nō pōt Deus aliqd cōuenienter operari in
 natura praeter rōnes seminales naturae inditas. ergo
 Deus nō pōt cōuenienter cōtra cursum naturae fa-
 cere. Probatio media. Aug. enim dicit in 3. de Trin.
 q̄ visibiles apparitiones patribus exhibitae sunt me-
 diante ministerio angelorum, ex hoc q̄ Deus cor-
 pora regit per spiritus. Sed similiter corpora infe-
 riora regit per superiora, vt in eodem libro ipse di-
 cit: & similiter pōt dici, q̄ effectus quo sibi regit p̄
 causas. cum ergo in causis naturalibus rationes se-
 minales sint inditae, videtur quod Deus cōuenien-
 ter non possit operari in effectibus naturalibus, ni-
 si rationibus seminalibus mediantibus, & sic nihil
 fiet ab eo contra cursum naturae.

¶ 4. Præt. Deus nō potest facere q̄ affirmatio, & ne-
 gatio sint simul vera: quia cum hoc sit contra ratio-
 nem entis, in quantum est ens, est etiā contra ratio-
 nem creaturae: prima namq; rerū creaturarum est eē,
 vt dī in libro de Causis. Prædictum autē principii,
 cum sit primum inter omnia principia, in quod om-
 nia alia resoluntur, vt probatur in 4. Metaphysic.
 oportet q̄ in qualibet necessaria propositione in-
 cludatur,

Glo. ordin.
 ibi cōtra na-
 turam in ser-
 uat. et.

lib. 1. c. 11. &
 11. tom. 3.

lib. 3. cap. 4.
 tom. 3.

In prop. 4.

eludatur, & q̄ eius oppositum includatur in quoli-
bet impossibili. cum ergo ea quæ sunt contra cur-
sum nature, sint impossibilia in natura, sicut cecum
fieri videntem, & mortuum fieri viuentem, in hm̄i
oppositum dicti principii includetur. ergo ea quæ
sunt contra cursum naturæ, Deus facere nō potest.
¶ 6 Præ. Quædam glossa dicit Ephē. 3. quōd Deus
contra causas, quas voluntate instituit, mutabili vo-
luntate nihil facit: sed causas naturales Deus volun-
tate sua instituit. ergo contra eas nihil facit, nec fa-
cere potest, sicut non potest esse mutabilis: muta-
bilitas enim volūtatis videtur, cum aliquis facit con-
tra id quod prius voluntate instituit.

De nat. bo-
ni c. 4. tom. 6

Gl. ordin.

Parum a
prin. tom. 7.

A med. illi
tom. 9.

Tex. 75. to. 3

Lib. 1. cur
Deus homo
ca. 29. circa
prin.

¶ 7 Præ. Bonum vniuersi est bonum ordinis, ad
quem pertinet cursus naturalium rerum: sed Deus
non potest facere contra bonum vniuersi, quia ex
sua bonitate summa prouenit, quōd omnia sint val-
de bona secundum ordinē vniuersi. ergo Deus non
potest facere contra cursum naturalium rerum.
¶ 8 Præ. Deus non potest esse causa mali, malū au-
tem sūm Augustinum est priuatio modi, speciei, &
ordinis. ergo Deus non potest facere contra cur-
sum naturæ, qui pertinet ad ordinem vniuersi.
¶ 9 Præ. Gene. 1. dicitur q̄ Deus die septimo cessauit ab
omni opere quod pararat: & hoc ideo sūm glossam, q̄
cessauit a nouis operibus condendis: sed in operi-
bus sex dierum non fecit aliquid cōtra cursum natu-
ræ. Vnde Augustinus dicit 2. super Gene. ad lite-
ram, q̄ in operibus sex dierum non quaeritur quid
Deus miraculose facere posset: sed quid rerum natu-
ra patiatur, quā tunc Deus instituit. ergo nec po-
testa Deus aliquid fecit contra naturæ cursum.
¶ 10 Præ. Secundum Philosophum in 7. Metaphy.
potest facere aliquid nisi ordinatum, quia vt dicitur
Rom. 13. Quæ a Deo sunt, ordinata sunt. ergo non
potest facere aliquid contra naturam.
¶ 11 Præ. Sicuti nō humana a Deo est, ita & natura:
sed contra principia rationis Deus facere non pōt,
sicut q̄ genus de specie non prædicetur, vel q̄ latus
quadrati sit commensurabile diametro: ergo nec
contra principia naturæ Deus facere potest.
¶ 12 Præ. Totus naturæ cursus a diuina sapientia p-
greditur, sicut artificata ab arte humana, vt Aug. di-
cit super illud Ioan. Quod factum est in ipso, vita
erat: sed artifex non facit aliquid contra artem suā,
nisi per errorem, qui in Deo esse non potest. ergo
nec Deus facit aliquid contra cursum naturæ.
¶ 13 Præ. Philosophus dicit in 2. Physicorum q̄ si-
cut agit vnum quodque, ita natū est agere quod
ita natum est agi sicut agit, nō fit contra cursum
naturæ, ergo nihil fit contra naturæ cursum.
¶ 14 Præ. Ansel. dicit, quōd minimum incon-
ueniens Deo est impossibile: inconueniens autem est
quod cursus naturæ mutetur, conueniens est au-
tē quod seruetur. ergo impossibile est quod Deus
contra cursum naturæ faceret.
¶ 15 Præ. Sicut se habet scientia ad falsum, ita se ha-
bet potentia ad impossibile: sed Deus non potest
scire id quod est falsum in natura. ergo Deus non
potest facere id, quod est contra cursum naturæ:
quia hoc est impossibile in natura.
¶ 16 Præ. Magis est impossibile quod est impossi-
bile per se, q̄ quod est impossibile per accidens, quia
quod per se est tale, magis est tale: sed id quod fuit,
non fuisse est impossibile per accidens, quod tamē
Deus facere non potest, vt Ieron. dicit, & ē Philo-

sophus in 6. Ethic. ergo nec quæ sunt contra cursum
naturæ, quæ sunt impossibilia per se, vt cæcum vide-
re, facere Deus non potest.
¶ 17 Præ. Secundum Philosophum in tertio Ethic.
Violentum est, cuius principium est extra, nil con-
ferente vim passio: sed ad ea, quæ sunt contra cursum
naturæ, res naturales conferre non possunt, ergo si
a Deo fiant, erunt violenta, & sic non erunt perma-
nentia, quod videtur in conueniens: nam cæcis illu-
minatis diuinitus permanet visus.
¶ 18 Præ. Cum omne genus per potentia, & actum
diuidatur, vt patet in 3. Physicorum, ad potentia au-
tem potentia passiuæ pertinet, ad actū autē actiua,
oportet q̄ ad illa potentia sola passiuæ inueniatur in
natura, ad quæ inuenitur potentia actiua naturalis,
hoc enim est eiusdem generis, & hoc etiam dicit
Commen. in 9. Metaphy. sed ad ea, quæ sunt contra
cursum naturæ, nō inuenit aliqua potentia actiua na-
turalis. ergo nec potentia passiuæ. sed illa, respectu
quorū nō est potentia passiuæ in creatura, dicimus
non posse fieri, quāuis Deus per suam omnipoten-
tia omnia facere possit. ergo ea quæ sunt cōtra cur-
sum naturæ, fieri non possunt pp defectum creatu-
ræ, & si non propter defectum diuinæ potentie.
¶ 19 Præ. Quicquid Deus aliquando facit, nō esse
inconueniens: etiam si semper faceret: esset autē in-
conueniens, si Deus omnes effectus naturales crearet
nō mediātibz causis naturalibus: quia tunc res na-
turales suis operationibus destituerēt. ergo incon-
ueniens est q̄ aliquem effectum in istis inferioribus
faciat aliquando non mediātibz causis naturalibus.
Eis autē mediātibz nō facit aliquid contra cur-
sum naturæ. ergo De nō nihil facit cōtra cursum naturæ.
¶ 20 Præ. Causa per se essentialē ordinē habet ad
suum effectum, & conuertit se: sed Deus nō potest al-
cui rei auferre quod est sibi essentialē ea manere, si-
cut q̄ sit homo, & non sit animal: ergo non potest
effectum aliquē producere sine causa naturali, quæ
ad huiusmodi effectum habet essentialē ordinē,
sicut quod faciat visum sine causis naturalibus, ex
quibus visus natus est causari.
¶ 21 Præ. Inconueniens est, vt magis bonum dimi-
tatur p̄ minori bono: sed bonū vniuersi est maius
quā aliquid bonum particulare cuiuscumq; vnde
Aug. dicit, q̄ Deus fecit bona etiam singula, similia
autē omnia valde bona pp ordinē vniuersi. ergo i-
conueniens est, q̄ pp salutem alicuius hominis vel
alicuius gentis, Deus mutet cursum naturæ, qui per-
tinet ad ordinē vniuersi, in quo bonum eius consistit.
nūquam ergo Deus facit contra cursum naturæ.
SED CONTRA. A priuationē habitum nō potest
fieri regressus sūm naturam, sit autem operatione di-
uina: vnde dicit Mat. 11. Cæci vident, surdi audiunt, &c.
ergo Deus facit aliquid contra cursum naturæ.
¶ 22 Præ. Potestas superioris nō dependet a potesta-
te inferioris, nec secundum eā limitatur: sed Deus
est superior quā natura. ergo nō limitatur eius po-
tentia sūm potentiam naturæ. Et sic nihil prohibet
ipsum operari aliquid contra cursum naturæ.
RESPON. Dicendū, q̄ absque omni dubio Deus
in rebus creatis, potest operari præter causas crea-
tas: sicut & ipse operatur in omnibus causis creatis,
vt alibi ostensum est. Et operando præter causas
creatas potest operari eōsdē effectus, quos eisdē
mediātibz operatur, & eodem ordine: vel etiam
alio, & alio ordine: & sic potest aliquid facere cōtra
eōdem, & solum cursum naturæ: Cuius ueritas
manifeste

Lib. 1. co. 37. tom. 1.

D. 1194.

In 1. arg.

In corp. art.

manifestabitur ratio, si ea consideremus, quae huic
 veritati aduersari videntur. Quae quidem sunt tria,
 primum est quorundam antiquorum Philosopho-
 rum opinio, qui posuerunt istas res corporeas non
 habere aliam causam superiorem, quae sit eis causa
 essendi; & sic posuerunt eorum aliqui, ut Anaxa-
 relleatum causam alicuius motus in eis, ut segregati-
 onis. Secundum autem hanc positionem, a nulla
 causa supernaturali naturales forma; quae sunt natu-
 raliu[m] actionu[m] principia; possunt immutari, nec
 earum operationes impediri: & sic nihil potest fieri
 contra cursum naturae, qui ex necessitate hanc cau-
 sam corporaliu[m] ordinatur. Sed haec positio est
 falsa, quia oportet illud, quod est principium in
 entibus, esse causam essendi omnibus alijs: sicut fini-
 me calidum, est causa caliditatis omnibus alijs, ut di-
 citur in secundo. Metaphysic. Et de hoc plenius alibi
 tractatum est, ubi ostensum est quod nihil potest esse
 nisi a Deo. Secundum autem, quod praedictam veri-
 tatem impedire potest, est opinio aliorum Philo-
 sophorum, qui dixerunt Deum esse causam omnium
 entium per eius intellectum. Sed dixerunt, quod Deus
 de entibus habet vniuersalem quandam cognitio-
 nem, in quantum cognoscit seipsum, & quod ipse est prin-
 cipium essendi omnibus entibus: non autem pro-
 priam de vnoquoque. A scientia autem eorum, & vniuer-
 sali non sequuntur particularis effectus: nisi median-
 tibus particularibus conceptibus. Si enim sciam, quod
 ois fornicatio est fugienda, non fugiam hunc actum:
 nisi accipiam hunc actum, esse fornicationem. Et se-
 cundum hoc dicunt quidam, quod a Deo non progre-
 djuntur effectus particularis: nisi mediatis causis
 alijs, per ordinem quarum superiores sunt magis vni-
 uersales, inferiores vero magis particulares, & sic
 hoc Deus nihil poterit facere contra cursum natu-
 rae. Sed ista positio est falsa, nam cum Deus seipsum p[er]fecte
 cognoscat, oportet quod cognoscat quicquid in ip-
 so quocumque modo est: in eo autem est similitudo
 cuiuslibet causati, in quantum nihil esse potest quod eum
 non imiteretur: unde oportet, quod de omnibus propria
 cognitione habeat, sicut alibi plenus ostensum est. Tertium,
 quod posset praedictam veritatem impedire, est positio
 quorundam Philosophorum, qui dixerunt Deum
 ex necessitate naturae res agere, & sic oportet quod eius
 operatio determinetur ad istum cursum rerum, quod est
 secundum naturam ordinatum: unde contra eum facere non po-
 terit. Sed hoc et patet esse falsum, nam supra omne
 quod ex necessitate naturae agit, oportet aliquid esse
 quod naturam ad vnum determinet, sicut alibi ostensum
 est: unde impossibile est, quod Deus quod est primum
 agens, ex necessitate naturae agat, quod est in alia quod
 ne multipliciter ostensum est. His ergo tribus habi-
 tis, scilicet quod Deus sit rebus naturalibus causa essendi, & quod
 propriam cognitionem, & prouidentiam habeat de
 vnoquoque, & quod non agat ex necessitate naturae, se-
 quitur quod potest praeter cursum naturae aliquid age-
 re in particularibus effectibus, vel quantum ad esse,
 in quantum aliquam nouam formam inducit rebus
 naturalibus, quam natura inducere non potest, si-
 cut formam gloriae: aut huic materiae, sicut visum
 in caeco: vel quantum ad operationem, in quantum
 retinet operationes rerum naturalium, ne agant
 quod naturae sunt agere, sicut quod ignis non com-
 burat, ut patet Dan. 3. vel quod aqua non fluat, ut
 patet de aqua Iordanis. Iosue 5.

A quod n[on] ignis corrumpatur, sed naturam particularem
 huius ignis est unde Philo[osophus] dicit in 2. Coeli, & mundi,
 quod corruptio, & defectus omnis co[n]tra naturam est. Co[n]tra naturam vero vniuersalem,
 nulla res naturalis agit: dicitur enim natura particu-
 laris secundum ordinem particularis causae ad parti-
 cularem effectum; natura vero vniuersalis secundum
 ordinem primi agentis in natura, quod est coelum, ad
 omnia inferiora agentia. Cum autem nullum inferio-
 rum corporu[m] agat, nisi per virtutem celestis corpo-
 ris, impossibile est quod aliquid corpus naturale agat
 contra naturam vniuersalem. Sed hoc ipsum, quod
 aliquid agit contra naturam particularem est secun-
 dum naturam vniuersalem. Sicut autem coeli est cau-
 sa vniuersalis, respectu inferiorum corporu[m]: ita Deus
 est causa vniuersalis respectu omnium entium, respectu
 cuius etiam ipsum coelum est causa particularis. Nihil enim prohibet vna, & eandem causam esse uni-
 uersalem respectu inferiorum, & particularem respectu
 superiorum, sicut, & in praedicabilibus accidit:
 nam animal, quod est vniuersale respectu hominis,
 est particulare respectu sublimitate. Sicut ergo per vir-
 tute[m] caeli potest aliquid fieri contra hanc naturam parti-
 cularem, nec tamen est hoc contra naturam simplici-
 ter, quia hoc est secundum naturam vniuersalem: ita
 virtute[m] Dei potest aliquid fieri contra naturam uni-
 uersalem, quae est ex virtute caeli, non tamen erit con-
 tra naturam simpliciter, quia erit secundum naturam
 vniuersalissimam, quae consideratur ex ordine Dei ad
 omnes creaturas. Et ex hoc intellectu Aug[ustinus] dicit in
 gl[oss]a inducta, quod Deus nihil contra naturam facit. Unde sub-
 iungitur, quia hoc est vnicuique natura, quod Deus fa-
 cit. Et ex hoc etiam patet Responso ad secundum. Nam
 in illa glossa loquitur Aug[ustinus] de summa lege naturae, quae
 attenditur secundum ordinem Dei ad omnes creaturas.
B Ad tertium dicendum, quod sicut ex dictis patet, licet
 Deus possit facere contra ordinem, qui est vnius creaturae
 ad aliam, quod est quasi naturae particularis respectu ip-
 sius: non tamen potest facere contra ordinem creaturae ad
 seipsum: iustitia autem hominis consistit principali-
 ter in debito ordine hominis ad Deum. unde contra
 ordinem iustitiae Deus facere non potest. Cursum autem
 naturae, est secundum ordinem vnius creaturae ad aliam:
 & ideo contra cursum naturae Deus facere potest.
C Ad quartum dicendum, quod sicut Deus potest face-
 re praeter causas naturales effectus in rebus corpo-
 ralibus, ita potest facere praeter ministerium ange-
 lorum, non tamen est eadem ratio faciendi praeter vtrumque:
 nam praeter causas naturales facit, ut homo effectum
 quem causis visibilibus attribuere non potest, in aliquo
 superiore causam reducere cogatur: ut si ex visibili
 miraculo, diuina potentia manifestetur. Operatio-
 nes autem angeloru[m] non sunt visibiles: vnde eoru[m] ministere-
 riu[m] non impedit, quin homo in diuina potentia solidera-
 tionem adducat. Et pro hoc Aug[ustinus] non dicit, quod praeter ministere-
 riu[m] angeloru[m] non possit operari, sed quod non operari.
E Ad quintum dicendum, quod sicut Deus non potest fa-
 cere, quod affirmatio, & negatio sint simul vera, ita non
 potest facere ea, quae sunt impossibilia in natura, in quantum
 praedictum impossibile in se claudunt: sicut patet quod mor-
 tuum viuificare, claudit in se contradictionem, si ponatur a
 principio intrinseco naturaliter mortuus ad vitam
 redire: nam de ratione mortui est, quod sit privatus princi-
 pio vitae, vnde Deus hoc non facit: sed facit, quod mortuus
 ab exteriori principio vitam iterato acquirat, quod con-
 traditionem non includit: & eadem ratio est de alijs,
 quae sunt impossibilia natura, quae facere potest.

Quaest. dis. S. Thomae. H AD

AD SEXTVM dicendū, q̄ Deus non facit cōtra rationes naturales mutabili voluntate, nam Deus ab æterno præiudicā, & voluit se facturum quod in tempore facit. Sic ergo instituit naturā cursū, ut tamen præordinaretur in æterna sua voluntate, quod præter cursū istum quandoque facturū erat.

AD SEPTIMVM dicendū, q̄ Deus faciendū præter cursū naturā, non remouet totū ordinē vniuersi, in quo consistit bonum ipsius: sed ordinē alicuius particularis causā ad suum effectū.

AD OCTAVVM dicendū, q̄ malum pœnæ est contra ordinē vniuersi partis vniuersi ad aliam partem, & similiter malū cuiuslibet defectus naturalis: sed malum culpæ est contra ordinē totius vniuersi ad finem vltimum, eo q̄ voluntas, in qua est malum culpæ, ab ipso vltimo fine vniuersi deordinatur per culpam, & ideo huiusmodi mali Deus causā esse nō potest: contra hunc enim ordinem agere non potest, licet posset agere contra ordinem primum.

AD NONVM dicendū, q̄ miraculū nō fit a Deo nisi in creaturis p̄xistētibus, quæ aliquo mō in operibus sex dierū præexistunt. Vnde opera miraculosa materialiter in operibus sex dierū præcesserūt, licet tunc non oportuerit aliquid miraculose fieri cōtra cursū naturā, quando natura instituebatur.

AD X. dicendū, q̄ natura est causa ordinationis in oībus naturalibus, non autē in oībus simpliciter.

AD XI. dicendū, q̄ Logicus, & Mathematicus cōsiderant tantum res secundū principia formalia, Vnde nihil est impossibile in logicis, vel mathematicis, nisi quod est cōtra rei formālē rōnem. Et hōi impossibile in se contradictionem claudit, & sic est p se impossibile. Talia autē impossibilia Deus facere nō pot. Naturalis autē applicat ad determinatā materiam, vnde reputat impossibile etiam id, qd̄ est huic impossibile, nihil autem prohibet Deum posse facere, quæ sunt inferioribus agentibus impossibilia.

AD XII. dicendū, q̄ ars diuina nō totam seipsam explicat in creaturarum productione, & ideo s̄m artem suam potest alio modo aliquid operari, quā habeat cursū naturā, vnde nō sequitur, q̄ si potest facere cōtra cursū naturā, q̄ possit facere s̄ suam artem: nam & homo artifex potest aliud artificiatū facere per suā artem, contrario modo q̄ prius fecit.

AD XIII. dicendū, q̄ Phil. loquitur de his que in natura agunt: ea. n. aguntur sicut apta nata sunt agi.

AD XIV. dicendū, q̄ cursū naturā seruari est conueniens, secundum quod est a diuina prouidentia ordinatus. vñ si ordo diuinæ prouidentię habet quod aliquid fecus agatur, non est inconueniens.

AD XV. dicendū, q̄ non dī aliquid esse falsū simpliciter, & alicui, sicut aliquid dī esse impossibile simpliciter, & alicui: sed esse falsū simpliciter, vnde Deus non potest scire aliquid falsū, sicut non potest facere aliquid impossibile, qd̄ simpliciter est impossibile: & tamē sicut potest facere aliquid impossibile alicui, ita potest facere aliquid ignotū alicui.

AD XVI. dicendū, q̄ omne p accidēs reducit ad aliquid quod est p se: vnde nihil prohibet aliquid quod est per accidēs (ad id quod est p se redactum) esse magis tale, sicut nix sua albedine disgregat uisū magis q̄ albedo parietis, eo q̄ albedo niuis est maior albedine parietis: similiter remotio cursū Sortis est impossibilis p hoc, q̄ reducit ad hoc impossibile p se p̄teritū non fuisse, qd̄ dictionē implicat. vnde nihil prohibet hoc esse magis impossibile, q̄ id qd̄ est impossibile alicui, quā nō sit impossibile per accidēs.

AD XVII. dicendū, q̄ in re qualibet naturali est naturalis ordo, & habitudo ad causas oēs superiores. Et inde est q̄ illa quæ sūt in corporibus inferioribus ex impressione cœlestium corporū, non sunt violenta: licet videantur esse cōtraria naturalibus motibus inferiorum corporum, vt patet in fluxu, & refluxu maris, qui sequitur motum Lunæ. Et multo minus est violentum quod a Deo fit in istis inferioribus.

AD XVIII. dicendū, q̄ quanto aliqua virtus actiua est altior, tātō eandē rem potest perducere in altiorē effectū. vnde natura potest ex terra facere aurū alijs elemētis commixtis, quod ars facere nō potest, & inde est, q̄ res aliqua est in potentia ad diuersa secundum habitudinem ad diuersos agentes: vnde nihil prohibet, quin natura creata sit in potentia ad aliquid faciendū per diuinam potentiam, quæ inferior potentia facere nō potest. Et ista vocatur potentia obedientiæ, s̄m q̄ quilibet creatura creatori obedit.

AD XIX. dicendū, q̄ ordinatio cuiuslibet rei creatæ ad suam operationem est a Deo: unde, si ex diuina prouidentia præter rerum naturalium operationē producit aliquid effectus, nō est inconueniens.

AD XX. dicendū, q̄ licet Deus faciat aliquid effectum præter actionem causæ naturalis, non tamē tollit ordinem causæ ad suum effectum: unde, & in igne formacis remanebat ordo ad comburendum, licet non combureret tres pueros in camino.

AD XXI. dicendū, q̄ qn̄ Deus agit aliquid cōtra cursū naturā, nō tollitur totus ordo vniuersi: sed cursū, q̄ est ex ordine vniuersi particularis rei ad aliam. vnde non est inconueniens, si aliquid contra cursū naturā aliquid fiat ad salutem hominis, quæ consistit in ordinatione ipsius ad vltimum finē vniuersi.

ARTICVLVS II.

Primum omnia que Deus facit præter causas naturales, vnde contra cursū naturæ, possunt dici miracula.

Secundo queritur vtrum oīa que Deus facit præter causas naturales, vel cōtra cursū naturæ, possunt dici miracula. Et vñ q̄ non: quia sicut ex verbis Aug. hēri potest, Miraculum est aliquid arduum, & insolitum supra naturalium naturā, & præter spem admirantis apparēs. Aliquā autem Deus operatur contra cursū naturæ, & in minimis rebus: sicut cum ex aqua facit vinum, lo. secundum capite, quæ tamen operatio præter operationē causarum naturalium fuit, ergo non omnia que Deus facit præter causas naturales, miracula dici possunt.

¶ 2 Præ. Quod frequēter accidit, non potest in solū dici: sed hōi opationes diuinæ præter causas naturales Apostolorū tpe frequēter fiebāt. vnde dī Act. 5. q̄ in plateis ponebantur infirmi, & c. ergo hōi non erant insolita, & ita non erant miracula.

¶ 3 Præ. Illud quod natura potest operari, non est supra facultatē naturæ: sed qn̄q; diuinitus sunt potestates naturales causas, q̄ et natura facere posset, sicut patet cum Dñs curauit focrum Petri a febris, quibus tenebatur, ut dicitur Luc. 5. ergo non fuit supra facultatem naturæ, & ita non fuit miraculum.

¶ 4 Præ. Mortuū reuiuiscere, nō potest cōtingere p operationē nālis cā: sed resuscitatio mortuorū, quæ dī fine oēs mortuos viuificabit, est a s̄ctis expectata. vñ s̄ symbolo dī. Expecto resurrectionē mortuorū: ergo nō oēs illud qd̄ Deus opatur præter cās naturales, est præter spem humanā, & ita nō est miraculum.

¶ 3 Præ.

¶ 5 Præ. Creatio coeli, & terra, & etiã creatio animarũ ronalũ est a Deo præter alias causas agentes: solus. n. Deus creare potest, vt in alia questione est habitum. Sed tamen hæc nõ possunt dici miracula, quia hæc non fiunt ad gratiæ ostensionem, propter quam solam fiunt miracula, vt Aug. dicit: sed ad naturæ institutionem. ergo non omnia quæ Deus facit præter causas naturales, possunt dici miracula.

¶ 6 Præ. Iustificatio impij fit a solo Deo præter causas naturales, nec est miraculum, sed magis finis miraculi: ad hoc enim miracula fiunt, vt homines conuertantur ad Deum, ergo non omnia quæ Deus facit præter causas naturales, sunt miracula.

¶ 7 Præ. Magis est mirũ qd aliqd fiat a minus potente, q̄ a magis potente: sed Deus est potentior q̄ natura: cum autem natura aliquid operatur, non dicitur esse miraculum: sicut cum operatur sanationẽ infirmi vel aliquid huiusmodi. ergo multo minus potest dici miraculum, quãdo Deus illud operatur.

¶ 8 Præ. Monstra fiunt contra naturam: nec tamẽ dicuntur miracula, ergo non omnia quæ contra naturam fiunt, miracula dici possunt.

¶ 9 Præ. Miracula fiunt ad fidei confirmationẽ: sed incarnatio verbi non est ad confirmationẽ fidei, tanquã fidei argumentum: sed magis est sicut fidei obiectum, ergo non est miraculum, & tamen hoc solus Deus facit, nulla alia causa agente, ergo non oĩa quæ Deus facit præter causas naturales, sunt miracula.

SED CONTRA. Aug. dicit, q̄ triplex est rerũ cursus, naturalis, voluntarius, & mirabilis: ea autẽ q̄ solus Deus operatur præter causas naturales, nõ pertinet ad cursum rerum naturalium, nec ad voluntarium: quia nec natura nec voluntas creata in eis operat, ergo p̄tinet ad cursum mirabile, & ita sunt miracula.

¶ 2 Præ. Ricardus de sancto Vict. dicit, quod miraculum est opus creatoris, manifestatiuum diuinæ virtutis: huiusmodi autem sunt, quæ a Deo præter causas naturales fiunt, ergo sunt miracula.

RESPON. Dicendum, q̄ miraculi nomen a mirando est sumptũ. Ad admirationẽ autẽ duo cõcurrũt, vt p̄t accipi ex verbis Philosophi in principio Metaphysicæ, quorũ vnum est, q̄ cã illius, qd admiramur, sit occulta: s̄m est, q̄ in eo qd miramur appareat aliqd, p̄ quod videat cõtrariũ eius dẽre cẽ quod miramur: sicut aliqs possit mirari si videret ferrum ascendere ad calamitam, ignorãs calamitæ virtutẽ, cum videatur quod ferrum naturali motu dẽat tendere deorsum. Hoc autem cõtingit dupliciter, vno modo s̄m se, alio modo quo ad nos: quo ad nos qdem, qn cã effectus, quem miramur, nõ est occulta simpliciter, sed occulta huius vel illi: nec in re, quam miramur, est dispõ repugnans effectui, quem miramur secundum rei veritatẽ, sed solum secundũ opinionem admirantis. Et ex hoc contingit qd id quod est vni mirum vel admirabile, nõ est mitum vel admirabile alteri: sicut sciens virtutem calamitæ p̄ doctrinã, vel per experimentum, non miratur prædictum effectum, ignorãs autem miratur. Secundum se autem aliquid est mirũ, vel admirabile, cuius cã simpliciter est occulta, & qn in re est cõtraria dispõ secundũ naturã effectui, q̄ apparet, & ista nõ solum p̄t dici mira in actu, vel mira in potentia, sed et miracula, quasi habentia in se admirationis causam.

Causa autem occultissima, & remotissima a nostris sensibus est diuina, quæ in rebus omnibus secretissime operatur: & ideo illa, quæ sola virtute diuina fiunt in rebus illis, in quibus est naturalis ordo

A ad cõtrarium effectum, vel ad contrarium modum faciendi, dñr proprie miracula: ea vero quæ natura facit, nobis tamen vel alicui nostrum occulta vel et quæ Deus facit, nec aliter nata sunt fieri nisi a Deo, miracula dici non possunt, sed solũ mira vel mirabilia. Et ideo in definitione miraculi ponitur aliquid, qd excedit naturæ ordinem, in hoc qd dicit, supra facultatẽ naturæ, cui ex parte rei mirabilis respondet quod dicitur arduum. Et ponitur etiam aliquid qd excedit nostrã cognitionem in hoc, qd dicitur, præter spem admirãtis apparens, cui ex parte rei mirabilis respondet, quod dñr insolitum. Nam per cõsuetudinem aliquid in nostram notitiã familiarius uenit.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd arduũ, quod ponitur in definitione miraculi, nõ pertinet ad rei magnitudinem secundum se consideratam: sed per cõparationem ad facultatẽ naturæ. Vnde quod in quacunque parua re Deus operatur, quod natura operari non potest, hoc arduum reputatur.

AD SECUNDUM dicendum, qd insolitũ dñr miraculum, quia est cõsuetum cursum naturæ, et si quotidie iteraretur: sicut trãsubstantiatio panis in corpore Christi frequẽtatur quotidie: nec tñ definit esse miraculũ: magis. n. dẽt dici solitũ, qd in toto ordine viuere si cõiter accidit, q̄ quod in vna sola re contingit.

AD TERTIUM dicendũ, qd circa ea, q̄ Deus miraculose facit, talis solet adhiberi distinctio, qd quædam dñr fieri supra naturã, quædam contra naturã, quædam præter naturã. Supra naturam quidem, in quantum in illũ effectum, quem Deus facit, natura nullo modo potest: quod quidem cõtingit dupliciter, vel quia ipsa forma inducã a Deo oĩno a natura induci nõ potest, sicut forma gloriæ, quã inducet Deus corporibus electorũ, & sicut etiam incarnatio uerbi, vel quia etsi talem formam possit in aliquam materiã inducere, non tamen in istam: sicut ad causandum vitã naturã potes est: sed qd in hoc mortuo natura vitam causet, hoc facere non potest. Cõtra naturã esse dicitur, quando in natura remanet contraria dispositio ad effectum, quẽ Deus facit: sicut quãdo cõseruauit pueros illæsos in camino, remanẽte virtute cõburendi in igne, & quãdo aqua Iordanis stetit, remanẽte grauitate in ea: & simile est qd virgo peperit. Præter naturam autem dicitur Deus facere, quando producit effectum, quem natura producere potest, illo tñ modo quo natura producere non potest, vel quia deficiunt instrumẽta quibus natura operatur (sicut cũ Christus conuertit aquam in vinum. Io. 2. quod tamen natura aliquo modo facere p̄t, dum aqua in nutrimentum vitis assumpta, suo tempore in succum vitæ per digestã producit) vel quia est in diuino ope maior multitudo, q̄ natura facere consuevit, sicut pater de ranis, quæ sunt productæ in Aegypto: vel quãtum ad tẽpus, sicut cum statim ad inuocationẽ alicuius sancti aliqs curatur, quem natura non statim, sed successiue, & in alio tẽpore nõ iusto curare posset, & sic accidit i miraculo inducto de socru Petri. vñ patet qd oĩa hmõ, si accipiat & modus & factum, facultatẽ naturæ excedit.

AD QVARTUM dicendũ, qd resurrectio mortuorũ futura est præter spẽ naturæ, licet nõ sit præter spẽ græ: de qua duplici spe habet Ro. 4. In spẽ ipem credidit.

AD QVINTUM dicendum, qd cœlum & terra, & etiam animæ rationales non sunt s̄m ordinem naturalem nata creari ab alia causa, quã a Deo: & ideo hmõ rerũ creationes non sunt miracula. Et si militer dicẽdum ad sextum de iustificatione impij.

Quæst. dif. S. Thomæ. H 2 AD

ali est na
eriores.
eriores
nt violẽ
monib.
re cluau
o minus
ribus.
s actua
in alio
ere autẽ
nõ p̄t
uerã se
ynde ni
ia ad ali
rior po
ria obe
odit.
rei crea
ex diu
peratio
ueniẽs
quem et
on tamẽ
de, & in
endum,
o.
in cõtra
uerã se
ad aliã
cursum
ce confi
nientiũ.
ales, vñ
a.
De v. par.
101. a. 1. 7.
ori. c. 11.
med. 10. 3.

Ad septimum dicendum, q̄ ea quae a natura sunt etiam a Deo. Sed ea quae Deus miraculose facit, nō sunt a natura: & ideo ratio non procedit. Et p̄terea natura operans est causa manifesta nobis, Deus autem est causa occulta: & propter hoc magis miramur opera Dei, quam opera naturae.

Ad octavum dicendum, q̄ monstra licet fiant contra naturam particularem, non tamen sunt contra naturam vniuersalem.

Ad nonum dicendum, q̄ incarnatio verbi est miraculū miraculorū, vt sancti dicunt, q̄ est maius omnibus miraculis, & ad istud miraculū oīa alia ordinantur: & propter hoc nō solum est inducens ad alia credendū, sed etiam alia miracula inducit ad hoc, q̄ ipsum credatur. Nihil enim prohibet, unū miraculū inducere ad fidem alterius: sicut resuscitatio Lazari inducit ad futurā resurrectionē credendū.

ARTICVLVS III.

Utrum creaturae spirituales sua naturali virtute possint miracula facere.

Tertio quaeritur utrum creaturae spirituales sua naturali virtute possint miracula facere. Et v̄ sic. Quod enim potest virtus inferior, multo magis potest virtus superior: sed virtus creaturae sp̄sualis est supra virtutem naturae corporalis: vnde dicitur Job 41. Non est potestas super terrā, quae ei possit comparari. ergo creatura spirituales potest facere illos effectus quos natura facit. Quando autē effectus naturalis sit nō a causa naturali, sed occulta, est miraculū. ergo creatura sp̄sualis potest facere miracula.

¶ 2. Praet. Quanto aliquid est magis actiuum, tanto aliquid est magis actiuum, eo q̄ vnumquodq; agit in quantum actu est: sed forma quae sunt creaturae rationales, sunt magis actiuales quam formae quae sunt in creatura corporali, eo q̄ sunt magis immateriales. ergo sunt magis actiuae. Sed forma quae sunt in natura corporali producunt sui similes in natura, ergo multo magis possunt hoc facere formae, quae sunt in mente creaturae spirituales: & sic poterit creatura rationalis facere effectus naturales praeter causas naturales, quod est miraculosum.

¶ 3. Praet. Intellectus angeli est propinquior diuino intellectui, q̄ intellectus humanus: sed in intellectu humano sunt aliqua forma actiuae, quae sunt in intellectu practico, vt forma artis. ergo multo fortius in intellectu angeli sunt forma actiuae, nam ideas in intellectu diuini constat esse maxime actiuas. Sed dices, q̄ forma actiuae quae sunt in intellectu angeli, applicantur ad effectum mediante corporali agente, sicut etiam forma intellectus humani.

¶ 4. Sed contra. Omnis virtus quae non potest exire in actum nisi mediante instrumento corporali, frustra datur alicui, nisi detur ei organū corporale (frustra enim potentia motiua esset data animali, nisi darentur ei instrumenta motus) sed angelo non est naturaliter corpus vnitum. ergo virtus sua non requirit ad sui operis executionem corporeum actiuum.

¶ 5. Praet. Omnis virtus quae excedit proportionem sui organi, potest habere aliquā actionem praeter illud organum, quia enim oculus non adaequat virtutem totius animae, efficit anima multas operationes nō per oculum: sed corpus nō potest esse proportionatū ad totā virtutē angeli. ergo potest angelus effectus aliquos facere nō mediante corporibus: & sic videtur, q̄ virtute naturae suae possit miracula facere.

¶ 6. Praet. Plus excedit virtus angeli omnē virtutem corporeā, quā corpus caeli excedat elementaria cor-

pora. sed ex virtute celestis corporis sunt aliqui effectus in istis inferioribus absq; actionibus qualitatiu actiuarum, & passiuarum, quae sunt propriae virtutes elementorū. ergo multo fortius ex virtute angeli potest aliqui effectus in rebus naturalibus produci nō mediante virtutibus corporum naturalium.

¶ 7. Praet. Secundum Augustinum in tercio de Trinitate corpora a Deo p̄ spiritū virtū rationalem reguntur, & hoc idem dicit Greg. in 4. Dial. & sic v̄, q̄ motus coeli, & totius naturae sit ab angelis, sicut motus humani corporis est ab anima: sed ab anima imprimitur forma in corpus p̄ter virtutes naturales corporis actiuas. ex sola enim imaginatione aliquid calefit, & in frigidatur, & incurrunt quae febre vel et lepra, vt medici dicunt. ergo multo fortius ex sola cōceptione angeli mouentur caelum, praeter actionē causarum naturalium: potest sequi aliqui effectus in istis inferioribus: & sic potest angelus facere miraculum. Sed dices q̄ hoc accidit ex eo q̄ anima est forma corporis, non autem angelus est forma corporalis creaturae.

¶ 8. Sed contra, quicquid prouenit ex anima per eius operationem, prouenit ex ea in quantum est motor, non in quantum est forma (non enim per operationē anima est forma corporis, sed motor) praedicat autem impressiones, quae sunt in corpus ab anima, sequuntur impressionem alicuius imaginantis. ergo non sunt ab anima in quantum est forma, sed in quantum est motor.

¶ 9. Praet. Ex hoc Deus mirabilia facere potest, quia eius virtus est infinita. Sed in libro de Causis dicitur quod virtus intelligentiae est infinita, praecipue ad inferius: quod etiam probari potest ex hoc, quod mouet motum coeli, vt ostensum est: qui natus est esse sempiternus: sempiternum enim motum mouere non potest nisi virtus infinita, vt probatur in 8. Phisicorū. ergo videtur quod angeli possint miracula facere etiam naturali virtute.

¶ 10. Praet. In lib. de Causis dicitur, q̄ virtus omnium est infinita plus est infinita quam virtus multiplicata. Et ibidem Comm. dicit, q̄ quāto virtus intelligentiae magis aggregatur, & vnitur, magnificatur, & vehementior fit, & efficit operationes mirabiles: loquitur autē ibi Comm. de naturali virtute intelligentiae (nam virtutem gratiae nō cognouit) ergo angelus sua virtute naturali mirabilia facere potest. Sed dicendum, q̄ angelus potest mirabilia facere nō virtute propria: sed virtute naturalibus rebus a Deo indita. applicando huiusmodi res ad effectum, quem intendit.

¶ 11. Sed contra. Applicatio huiusmodi semini naturalium, in quibus existunt actiuae virtutes naturae ad effectum aliquem, esse non potest nisi per motum localem: sed eiusdem rationis esse v̄, q̄ corpora obediunt vel non obediunt substantiae spiritali ad motum localem, & alios motus: nam quilibet motus naturalis habet propriū, & determinatum motorem. ergo si possunt angeli suo imperio applicare huiusmodi semina ad effectum naturae per motum localem, poterunt etiam per motum alterationis vel generationis formam aliquam in materia inducere ex solo imperio, quod est mirabilia facere.

¶ 12. Praet. Eiusdem virtutis, s̄m genus est imprimere formā in materia, & impedire ne imprimatur. sicut enim virtute corporis forma ignis inducit in materia ita virtute alicuius corporis talis formae inducit in pedis: sed virtute sp̄sualis creaturae impedit, ne ab angelo naturali forma in materia imprimatur: dicit enim esse potest q̄ virtute alicuius scripti, aliquid in igne positus non fuit cōbustus: q̄ planū est nō fuisse operationis diuinae.

nae, quae pro meritis sine aliquibus scriptis, poenas a sanctis suis repellit, & sic remanet, quod fuerit factum demonis virtute. ergo videtur, quod pari ratione fieri possit, quod spiritualis creatura ex solo imperio formam in materia inducere possit absque corporali agente. Et nihilominus hoc ipsum miraculosum videtur, quod homo in igne positus non comburatur: sicut patet in miraculo trium puerorum.

¶ 13 Præ. Nobilior est forma, quae est in imaginatione & in sensu, quam forma, quae est in materia corporali, quia est magis immaterialis: sed spiritualis creatura in phantasiam & sensum potest imprimere aliquam formam, ut videatur aliquid aliter quam sit. unde dicit Augustinus in 18. lib. de Ciuit. Dei, Nec sane demones naturas creant: sed specietenus quae a Deo vero sunt creata, commutant, & postea subiungit, quod hoc fit per immutationem phantasie. ergo multo fortius potest imprimere formam in materiam corporalem, & sic idem quod prius. Sed dicendum, quod immutatio phantasie a demone non fit per hoc, quod noue forme imprimantur: sed per compositionem & diuisionem formarum praexistentium.

14 SED CONTRA, Anima est nobilior quam natura corporalis. Si ergo daemon per suam virtutem potest facere illud, quod est propria operatio anime sensituae, scilicet componere & diuidere imagines, videtur quod multo fortius possit facere sua virtute operationes naturae corporeae, & sic idem quod prius.

¶ 15 Præ. Sicut se habet virtus ad virtutem, ita se habet operatio ad operationem: sed virtus angeli non dependet a virtute creaturae corporalis. ergo nec eius operatio ab operatione creaturae corporalis, & sic praeter naturales causas potest miraculose operari.

¶ 16 Præ. Sicut facere aliquid ex nihilo est infinitae virtutis, propter infinitam distantiam entis ad nihil: ita reducere aliquid in actum de potentia, subest virtuti finitae: inter virtutes autem finitas maxima est virtus angeli. ergo angelus sua virtute potest educere in actum omnes formas, quae sunt in potentia materiae, absque actione alicuius causae naturalis, & sic idem quod prius.

¶ 17 Præ. Omne agens impeditum agit, & patitur: sed angelus agens in ista corporalia nullo modo patitur ab eis. ergo non impeditur quin sua actione possit miracula facere praeter causas naturales agendo.

SED CONTRA, Ex hoc Deus miracula facit, quod natura est ei subiecta, non est autem subiecta angelis: non enim angelis subiecta Deo orbem terre, ut dicitur ad Hebraeos 2. ergo angeli sua naturali virtute miracula facere non possunt.

¶ 2 Præ. Aug. dicit in tertio de Tri. quod non est putandum angelis transgressoribus ad nutum seruire corporaliu reru materiam: seruire autem eis si ex virtute sua natura creatura spiritualis miracula facere possit, ergo miracula facere non possunt.

RESPON. Dicendum quod Aug. in secundo de Tri. postquam quoniam ista pertractauerat, diligenter concludit sine, Mihi oino vile est, ut meminerim virtutem meam, fratresque meos ad me aduenire, ut meminerim suarum: ne ultra quam tutum est, humana progrediar infirmitas: quae admodum non hoc faciant angeli, vel potius quae admodum Deus hoc faciat per angelos suos, nec oculorum acie penetrare, nec fiducia rois enucleare, nec propectu mentis comprehendere valeo: ut tamen certus loquar ad omnia, quae requiri de his rebus possunt, quae si essent Angelus, aut Propheta, aut Apostolus. Unde, & hac moderatione adhibita absque assertionem, & sententiam melioris praedictio procedendum est, quantum ratio & auctoritas poterit adiuuare. Sciendum est ergo quod

A circa hanc quaestionem inueniuntur philosophi differensisse. Auicenna namque posuit, quod substantia spiritualis, quae celos mouet, non solum mediante caelesti motu effectus in inferioribus corporibus causat: sed etiam praeter omnem corporis actionem, volens quod materia corporalis multo magis obediat conceptio ni, & imperio praedicto spiritualis substantiae, quam contrariis agentibus in natura, vel cuiuscumque corpori agenti. Et ex hac causa prouenire dicit, quod quoadque inusitatae permutationes fiunt aeris, & infirmitatum curationes, quae nos miracula appellamus. Et ponit exemplum de anima, quae corpus mouet: ad cuius imaginationem absque omni alio corporali agente transmutatur corpus, & ad calorem, & ad frigus, & quaeque ad febrem vel lepra. Haec autem positio, satis conuenit principijs ab eo suppositis: ponit enim quod agentia naturalia solummodo disponunt materiam. Formae autem substantiales sunt a substantia spirituali, quam appellat datorem formarum: unde de materia ex naturali ordine obedit spirituali substantiae ad recipiendum ab ea formam, & ideo non est mirum si etiam praeter ordinem corporaliu agentiu, aliquas formas solo imperio in materiam imprimat. Si enim materia obedit substantiae separatae ad receptionem formae substantialis, non erit inconueniens si obediat ad recipiendum et dispositiones ad formam: hoc enim patet esse minoris virtutis. Sed secundum opinionem Aristotelis, & sequentium eum, hoc non potest stare: probat enim Aristoteles duplici ratione, quod formae non imprimuntur in materia ab aliqua substantia separata, sed reducuntur in actum de potentia materiae per actionem formae in materiae existentis. Quorum primam ponit in 7. Metaph. quia secundum quod ibi probatur, id quod fit proprie, est compositum, non forma vel materia: compositum enim est quod proprie habet esse: omne autem agens agit sibi simile. unde oportet, quod id quod est faciens res naturales actu existere per generationem sit compositum, non forma sine materia, hoc est substantia separata. Alia probatio ponitur in 8. Physic. quia cum idem semper natum sit idem facere, quod aut generatur uel corrumpitur, vel alteratur, aut augetur vel diminuitur, non semper eodem modo se habet, oportet quod illud quod est generans, & mouens secundum huiusmodi motus, non sit semper eodem modo se habens, sed aliter, & aliter: hoc autem non potest esse substantia separata, quia omnis talis substantia est immobilis: omne enim quod mouetur, corpus est, ut in 6. Physic. probatur. Unde id quod est immediata causa reducens formam de potentia in actum per generationem, & alterationem, est corpus aliter, & aliter se habens secundum quod accedit, & recedit per motum localem. Et inde est, quod substantia separata suo imperio in corpore causat immediate motum localem, & eo mediante causat alios motus, quibus mobile acquirit aliquam formam, & hoc rationabiliter accidit. Nam motus localis est primus, & perfectissimus motuum, utpote qui non variat rem quantum ad rei intrinsecam, sed solum quantum ad exteriorum locum: & ideo per primum motum suum, localem, corporalis natura a spirituali mouetur. Secundum hoc ergo corporalis creatura obedit imperio spirituali, secundum naturalem ordinem ad motum localem, non autem ad alicuius formae receptionem. quod quidem intelligendum est de natura spirituali creata, cuius virtus, & essentia est limitata secundum determinatum genus, non de substantia spirituali increata, cuius virtus est infinita, non limitata ad aliquod

Opinio Auicennae lib. 9 Met. 6. 4.

Li. 7. co. 25. 27. & 28. 1.

Li. 6. co. 85. et sequae ad 90. co. 11.

Lib. 4. cap. 8.
& 9. & 10.

genus secundū regulā alicuius generis. Et huic opi-
nioni quantum ad hoc consentit fides. vnde Aug.
dicit in 2. de Trin. q̄ angelis nō feruit ad nutum ma-
teria corporalis. In hoc tamen differt sentētia fidei
a postione Philosophorum: Philosophi. n. predicti
ponunt substantias separatas mouere, suo imperio
celestia corpora motu locali: motum autem localem
in istis inferioribus non causari immediate a
substantia separata, sed ab aliis mouentibus natura-
liter, aut voluntarie, aut violenter. Vnde, & Alexan.
Commen. oēs effectus qui attribuuntur a nobis an-
gelis, vel dāmonib⁹ in istis inferioribus, attribuit im-
pressioni corporum celestium, quod non v̄ suffi-
cienter esse dictum. Nam hui⁹ effectus nō sunt ali-
quo determinato cursu: sicut ea quæ sunt p̄ actio-
nem naturalem superiorū, vel inferiorum corpo-
rum. Et præterea aliqui effectus inueniuntur, in quos
nullo modo corpora celestia possent: sicut q̄ virgē
conuenterentur statim in serpentes, & multa huius-
modi. Fidei autem sententia est, q̄ non solum corpo-
ra celestia suo imperio moueant localiter: sed et
alia corpora Deo ordināte, & permittente. Mouent
ergo localiter suo imperio corpora, in quibus est
vis actiua naturalis ad aliquem effectum producen-
dum, quæ Aug. appellat naturę semina, & sic opera-
tio eorū nō erit per modū miraculi, sed per modū
artis. In miraculis. n. produciunt effectus absq; actio-
nibus naturalibus, a causā supernaturali: producere
autem aliquē effectū, quem vel natura producere
non potest, vel non ita cōuenienter, mediāte actio-
ne principiorum naturalū, artis est. Vnde Philoso-
phus dicit in 2. Physic. q̄ ars imitatur naturam, & quādā
perficit, quæ natura facere nō pot̄, in quibusdā etiā
naturam iuuat. Sicut medicus iuuat naturam ad san-
andum, alterando, & digerendo, per appositionē
eorū quæ ad hoc naturalem virtutē habent. In effe-
ctibus aut̄ hui⁹ produciendi ars angeli boni, vel ma-
li efficacior est, & meliores effectus facit, q̄ ars hu-
mana, & hoc propter duo. primo, quia cum effectus
corporales in inferioribus maxime depēdeat a cele-
stibus corporibus, tūc præcipue ars potest fortiri ef-
fectum, quādo virtus celestis corporis ad hoc coo-
peratur. Vnde in operibus agriculturæ, & medicinæ
valet consideratio motus, & situs Solis, & Lunæ, &
aliarum stellarum, quarum virtutes, situs, & motus
multo certius cognoscūt angeli naturali cognitione
q̄ homines. Vnde horas eligere possumus meli⁹,
in quibus virtus celestis corporis ad effectus intētos
magis cooperetur, & hæc videtur esse rō quare Ni-
gromānci in inuocationibus dāmonū situs stella-
rum obseruant. Secunda ratio est, quia virtutes acti-
uas, & passiuas ī corporibus inferioribus melius no-
uerunt q̄ homines, & facilius, & celerius applicare
possunt ad effectū, utpote qui imperio suo corpora
localiter mouent: vnde et̄ Medici mirabiliores effe-
ctus in sanādo faciunt, quia plura de virtutibus rerū
naturalium faciunt. Tertia ratio potest esse, quia cū
instrumentum agat non solum in virtute sua, sed in
virtute mouētis (inde et̄ corpus celeste aliq̄ effe-
ctum habet ex virtute substantiæ spiritualis mouētis,
sicut q̄ est cā vitæ, ut patet in animalibus ex putrefac-
tione generatis, & calor naturalis inquantū est in-
strumentum animę vegetabilis, agit ad speciem carnis)
nō est incōueniens ponere q̄ ipsa corpora natura-
lia, inquantum sunt mota a spiritali substantia, for-
tiatur maiorem effectum. Quod uideri pot̄ ex hoc,
quod Ge. 6. dicitur, Gigantes erant super terram in

Lib. 9. super
Gen. cap. 17.
ad innuit.

Lib. 2. co. 22.
& 79. tom. 2.

diebus illis: postquam enim ingressi sunt filij Dei ad
filias hominum, illæque genuerunt, isti sunt potē-
tes a sæculo viri famosi. & gl. quædam ibidem dicit,
q̄ non est incredibile a quibusdā dāmonibus, aut
mulieribus sunt incubi, huiusmodi homines, i. Gi-
gantes, esse procreatos. Sic ergo patet q̄ angeli bo-
ni vel mali, virtute naturali, miracula facere nō pos-
sunt: sed quosdam mirabiles effectus, in quibus eorū
operatio est per modum artis.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ licet naturalis
pt̄as angeli, vel dāmonis sit maior quā naturalis po-
tētas corporis: non tū est ad hoc, q̄ immediate for-
mam in materia inducat, sed mediante corpore: v̄
hoc facit nobilius q̄ corpus, quia primum mouens
principaliter est in agendo quā secundum.

AD SECVNDVM dicendum, q̄ formæ rerum natu-
ralium in mente angelica existētes sunt magis actua-
les q̄ formę, q̄ sunt in materia, & propter hoc sunt
immediatum principium perfectioris operationis,
quę est intelligere. Operationis vero, quę est actio
materiam transmutans, non sunt immediatum prin-
cipiū: sed mediante voluntate, & voluntas mediāte
virtute, & virtus immediate mouet motum localem,
quo motu mediante, cū causa aliorum motuum, &
est causa aliqua inductionis formæ in materia

AD TERTIVM dicendum, q̄ formæ et̄ quæ sunt in
intellectu humano, non sunt actiue rerum artificialium,
& organum naturalibus, & instrumentis artificialibus.

AD QVARTVM dicendū, q̄ virtus cui pot̄ aliquod
organum adhiberi, qd̄ sibi r̄ndeat, quārum ad oēm
operationem, debet habere organum cōiunctum,
sicut virtus visiva, oculum. Nullum aut̄ corpus po-
terat hoc modo angelo respondere, quod eius virtu-
tem adæquaret: & iō non habuit angelus corporeū
organum naturaliter cōiunctum. Vnde & Philoso-
phi, qui posuerunt substantias separatas nō hēre ef-
fectus in istis inferioribus, nisi mediante celo, posue-
runt aliquam substantiam spiritualem v̄niri celo, vt
proprio instr̄o, quam animam celi dicebant. Aliam
vero nō v̄niram dicebant intelligentiam, a qua mo-
uetur anima celi, sicut desiderans a desiderato.

AD QVINTVM dicendum, q̄ angelus, & si cœlum
moueat, pot̄ tamen habere actionem in hæc infe-
riora absque motu celi, trouendo alia corpora, &
absq; oī corpore intelligendo: licet forma in mate-
ria absque corporali agente imprimere non possit.

AD SEXTVM dicendum, q̄ cœlum cum sit agens
corporeum, potest esse immediatum alterans, &
mouens ad formam: non est aut̄ simile de angelis.

AD SEPTIMVM dicendum, q̄ aīa naturali ordinata
suo imperio mouet corpus localiter, nā vis eius ap-
petitiua est imperas motū, & corpus obedit ad mo-
tū, quod et̄ est p̄ virtutes motiuas, q̄ sunt organis af-
fixæ, & fluunt ab aīa in corpus, quod est ab aīa for-
matū. Aliæ vero alterationes, vt calefactionis, im-
gidationis, & similia, sequuntur ab aīa mediāte
motu locali. Patet et̄ q̄ ex ipsa imaginatione sequitur
passio, per quā aliquo modo variat motus cordis,
& spiritūū: ex quibus vel retractis ad cor, vel diffusis
in mēbra, sequitur aliqua alteratio in corpore, quæ et̄
pot̄ esse infirmitatis causā, præcipue si sit materia dis-
posita. Et per hoc patet solutio AD OCTAVVM.

AD NONVM dicendum, q̄ virtus angeli dī infinita
inferius, inquantū nō est virtus in materia recepta,
& p̄ hoc nō limitatur ab inferiori recipiēte. Nō ta-
mē est infinita superius, vt supra dicitur, quia a Deo

recipitur in Angelo esse finitum. Et ideo eius substantia determinatur ad aliquod genus, & per consequens eius virtus determinatur ad aliquem modum agendi, quod de Deo dici non potest.

AD x. dicendum, quod licet Angelus faciat res mirabiles, per modum artis, ut supra dictum est: non tamen facit miracula.

AD xi. dicendum, quod licet motus locales inferiorum corporum sint a determinatis motoribus naturalibus, sicut, & alij motus: tamen corporalis creatura naturali ordine, obedit spirituali ad motum localem, non ad alios motus, ratione supradicta: & precipue si virtus eius non est determinata ad aliquod corpus, sicut est virtus animae ad corpus sibi coniunctum.

AD xii. dicendum, quod sicut substantia spiritualis creata non potest suo imperio imprimere formam in materia: ita non potest suo imperio impedire, quin imprimatur ab agente naturali. Et si hoc aliquando faciat, facit per appositionem alicuius impedimenti naturalis, quamvis sensus humanos lateat, & precipue cum possit flammam ignis localiter mouere, ut combustibili non tantum appropinquet.

AD xiii. dicendum, quod creatura spiritualis separata potest immutare phantasiam naturalem virtute, non imperium inducendo formas in organo phantasiae, sed per aliquam commotionem spirituum, & humorum: patet enim, quod aliqua transmutatione in his facta, phantasia apparet, ut in phreneticis, & dormientibus. Et ad hanc phantasiae imitationem, est quaedam res naturalis dicitur efficaciam habere, quibus nigromantici uti dicuntur ad uisus illudendos. Et per hoc patet respectu ad xiiii.

AD xv. dicendum, quod sicut virtus angeli est supra virtutem corporis caelestis, ita & operatio, ut dictum est: non tamen ad hoc quod immediate formam in materia solo imperio inducat.

AD xvi. dicendum, quod finita virtus potest de potentia in actu aliquid adducere, non tamen qualibet finita, nec quolibet modo. Qualibet enim virtus finita habet determinatum modum agendi.

AD xvii. dicendum, quod etiam nihil impedit agens aliquid, non potest id ad quod virtus sua non se extendit: sicut ignis non potest infrigidare, etiam si nihil exterius impedit. Unde non sequitur quod si angeli non possint imperio suo formam in materia inducere, quod ab extrinseco impediatur: sed quia ad hoc virtus eorum naturalis non se extendit.

ARTICVLVS IIII.

Utrum boni angeli, & homines per aliquod donum gratiae miracula facere possint.

Quarto quaeritur, utrum boni Angeli, & homines per aliquod donum gratiae miracula facere possint. Et ut sic. Ordines Angelorum non sunt constituti nisi ad ea quae Angeli faciunt: sed ordo aliquis Angelorum institutus est ad miracula faciendum. Dicit enim Grego. in Homil. quadam, quod virtutes sunt, per quas signa, & miracula frequentius fiunt. ergo Angeli per gratiam miracula facere possunt.

¶ 2 Præ. Act. 6. dicitur, Stephanus plenus gratia, & fortitudine, faciebat prodigia, & signa magna in populo. Non autem premitteretur Dei gratia, nisi actus sequens ex gratia procederet. ergo per virtutem gratiae etiam homines miracula facere possunt.

¶ 3 Præ. Donum gratiae non datur nisi ad id quod per habentem gratiam fieri potest: sed aliquibus datur donum gratiae gratis datæ ad miracula faciendae: unde dicitur

1. ad Cor. 12. Alij datur gratia sanitate in vno spiritu, alij operatio virtutum. ergo sancti per gratiam miracula facere possunt. Sed dicebat quod sancti dicitur miracula facere non agendo, sed impetrando a Deo ut fiat.

¶ 4 Sed contra, impetratio orationis fit per ea quae reddunt orationem Deo acceptam, hoc autem fit per fidem, charitatem, & alias virtutes pertinentes ad gratiam gratam facientem. non ergo oportet ad signa faciendae dari sanctis aliquod donum gratiae gratis datae.

¶ 5 Præ. In 2. dial. Greg. dicit, quod qui deuotamente Deo adherent, cum rerum necessitas exposcit, exhibere signa modo utroque solent, ut mira quaeque; aliquando ex prece faciunt, aliquando ex potestate.

Quod autem aliquis ex potestate facit, operando facit non solum impetrando. ergo angeli, & sancti homines etiam agendo miracula faciunt.

¶ 6 Præ. Triplex est rerum cursus secundum Aristotelem naturalis, voluntarius, & mirabilis: sed in cursu rerum naturali, angeli tanquam medij inter Deum, & corpora naturalia aliquid agunt, ut dicit Aug. in 3. de Tri. Oia corpora a Deo reguntur per spiritum vitae rationalem. & Greg. in 4. dial. dicit, Nihil in hoc mundo visibile, nisi per creaturam inuisibilem disponi potest: Similiter etiam cursum rerum voluntarium: nam ipsi angeli sunt medij inter nos, & Deum, illuminationes a Deo acceptas in nos deferentes. ergo etiam in cursu rerum mirabilium angeli sunt medij, ita quod eis agentibus miracula fiunt. Sed dicendum, quod angeli sunt medij non sicut agentes virtute propria, sed virtute diuina.

7 SED CONTRA: Quicumque operatur in virtute alterius, aliquo modo agit id quod fit per illam virtutem. Si ergo angeli in virtute diuina operantur ad miracula faciendae, ipsi aliquo modo agunt.

¶ 8 Præ. Lex vetus miraculose a Deo est tradita: unde habetur Exo. 19. quod cooperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem: sed lex data est per angelos, sicut habetur Galat. 3. ergo per angelos miracula fiunt.

¶ 9 Præ. Aug. dicit in 1. de doct. Christ. Omnis res, habetur, & non datur, si in dando deficit, nondum habetur quomodo habenda est, sed potestas faciendi miracula est in Deo, & si alteri daretur in eo non deficeret. ergo si non dedit alijs hanc potestatem, ut quod non habeat eam qualiter habenda est: & ita ut quod angelis, & hominibus Deo dederit potestatem miracula faciendi.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. Qui facit miracula magna solus.

¶ 2 Præ. sicut dicit Ber. in lib. de Dispensatione, & precepto: Ille solus potest legem immutare, vel dispensare in lege, qui legem condidit, sicut patet in legibus humanis, quod solus Imperator potest legem immutare qui legem condidit: sed solus Deus legem naturalis cursum instituit. ergo ipse solus potest miracula facere, praeter cursum naturalem agendo.

RESPON. Dicendum, quod angeli supra naturalem potestatem quam habent agendi, possunt aliquid per donum gratiae, in quantum sunt diuinae virtutis ministrum. Et potest dici, quod ad miracula faciendae angeli tripliciter operantur, vno modo precibus impetrando quod modus, & hominibus, & angelis potest esse communis. alius modus est secundum quod angeli materiam disponunt sua naturali virtute ad hoc, quod miraculum fiat: sicut dicitur quod in resurrectione colligunt pulueres mortuorum, quod diuina virtute reducuntur ad vitam: sed hic modus proprius est angelorum. nam humani spiritus, cum sunt corporibus uniti in exteriora operari non possunt, nisi corpore mediante ad quod sunt quodammodo naturaliter alligati.

Quaest. dist. S. Tho. H 4 Ter-

Lib. 1. ca. 19. in med.

In lide peccato originali, cap. 14.

Lib. 3. c. 4. n. 6. procul a precepto, com. 4. 4. dial. c. 5. n. 6. procul a fin.

Lib. 1. circa princ. co. 1.

Vide 1. part. q. 11. ar. 4.

Tertius modus est, q̄ operentur etiam aliquid co-
gendo: quē quidem modum Augustinus sub dubio
relinquit in 22. de Civ. Dei, sic dicens. Sine. n. Deus
ipse per se ipsum miro modo, siue p̄ suos ministros
etiam faciat, siue etiam per martyrum spiritus, siue
per homines adhuc in corpore cōstitutos, siue om-
nia ista per angelos, quibus inuisibiliter imperat, o-
peretur (vt quā per martyres fieri dicuntur eis oran-
tibus tantum & impetrantibus, non etiam operati-
bus fiant) siue alijs modis qui nullo modo compre-
hendi a mortalibus possunt, tñ attestantur hęc mi-
racula fidei, in qua carnis in aternū resurrectio pre-
dicatur. Sed Greg. in 2. Dialo. hanc quæstionem de-
terminare videtur, dicens quod sancti homines et
in carne, viuentes non solum orando, & impetra-
ndo, sed etiam potestatiue, ac per hoc cooperando
miracula faciunt: quod probat & ratione & exēplis.
primo ratione quidem, quia si hominibus data est
potestas filios Dei fieri: non est mirum si ex potesta-
te mira facere possunt. exēplis autem, quia Petrus
Ananiam & Saphiram mentientes, morti increpan-
do tradidit, nulla oratione præmissa, vt habet Act. 5.
Beatus etiam Benedictus dum ad brachia cuiusdam
ligati rustici oculos deflexisset, tanta se celeritate ce-
perunt illigata brachijs lora dissoltere, ut dissolu-
tam concite nulla hominū festinatione potuissent.
vnde concludit, q̄ sancti quandoq; faciunt miracu-
la orando, quandoque ex potestate: qualiter autem
hoc esse possit considerandum est. Constat autē q̄
Deus solo imperio miracula operatur, videmus autē
q̄ imperio diuinum ad inferiores rationales spiri-
tus, scilicet humanos, mediātib; superioribus, s.
angelis, peruenit, vt in legis veteris latrone apparet.
& per hūc modū per spiritus angelicos, vel huma-
nos, imperium diuinum ad corporales creaturas pe-
uenire potest, vt per eas quodammodo nature præ-
sententur diuinum præceptum, & sic agāt quodam-
modo spiritus humani vel angelici, vt instrumentū
diuinæ virtutis ad miraculi perfectionem, nō quasi
aliqua virtute habitualiter in eos manente, vel gra-
uita, vel naturali in actum miraculi possint, quia sic
quando cunq; vellēt, miracula facere possent: quod
tamen Greg. in 2. Dialo. non esse verum testatur. Et
probat per exemplū Pauli qui stimulum a se remo-
ueri petiit, nec impetrauit: & per exemplum Benedi-
cti, qui detentus fuit contra suam voluntatem per
pluuiam fororis precibus impetratam: sed virtus ad
cooperandum Deo in miraculis, in sanctis intelligi
potest ad modum formarum imperfectarum, quæ
intentiones vocantur, quæ non permanent nisi per
presentiam agentis principalis, sicut lumen in aere
& motus in instrumento, & talis virtus potest intel-
ligi donum gratiæ gratis datæ, quæ est gratia virtu-
tum, vel curationum, vt sic hæc gratia quæ datur ad
operandum supernaturaliter, sit similis gratiæ proph-
etiæ, quæ datur ad supernaturaliter cognoscen-
dum, per quam propheta non potest quando cum-
que vult prophetare, sed solum cū spiritus prophe-
tiæ cor eius tangit, ut Gregor. probat in 1. Homil. su-
per Ezech. Nec est mirum, si per hunc modum spi-
rituali creatura Deus instrumentaliter utitur ad fa-
ciendum mirabiles effectus in natura corporali, cū
etiam corporali creatura utatur instrumentaliter ad
spirituum iustificationem, vt in sacramentis patet.
E E PER hoc patet responsio ad obiecta. Nam
verum est, q̄ solus Deus miracula facit per autho-
ritatem. verū est etiam quod potestatem miracula

faciendi creatura communicat secundum capaci-
tatem creatura & diuinæ sapientiæ ordinem: ita q̄
creatura per gratiā miracula ministerio operetur.

ARTICVLVS V.
Vtrum etiam demones operentur ad miracula faciēda.

QVIINTO quaritur vtrum etiam demones ope-
rentur ad miracula faciēda. Et videtur q̄ sic.
Dicitur enim Matth. 24. Surgent Pseudo christi, &
Pseudopropheta, & dabunt signa magna & p̄digia
sed hæc non operabuntur nisi per virtutem damo-
num ergo demones operantur ad miracula faciēda.

¶ 2 Præ. Subito sanare infirmum miraculum est, si-
cut miraculum fuisse dicitur quod Christus socius
Petri sanauit, vt habetur Luc. 4. hoc autem etiam
demones possunt facere. Nam medicina adhibita
infirmo fanitatem accelerant: possunt autem demo-
nes agilitate suæ naturæ medicinas efficaciē ad fan-
nandum, quas bene cognoscunt, adhibere ad fanan-
dum, & sic vt videri possunt subito sanare. Ergo
possunt subito miracula facere.

¶ 3 Præ. Facere mutos loqui est miraculum: maius
autem miraculum videtur esse q̄ canis loquatur vel
cantet, quod Simon Magnus faciebat, vt legitur, vir-
tute demonis, ergo potest facere miraculum.

¶ 4 Præ. Valerius Maximus narrat q̄ fortuna sum-
ma lachryma, quod Romæ erat via Latina nō semel, sed
bis ita locatum est his verbis, Rite me matronæ vi-
distis, riteq; dedicastis: quod autem lapides loquan-
tur, maius est miraculum, quā quod muti loquan-
tur, quod tamen est miraculosum. ergo videtur q̄
demones miracula facere possunt.

¶ 5 Præ. Legitur in historijs, q̄ quædam virgo ve-
stialis in signum pudicitie conseruata, aquam in vtro
perforato de Tyberi portauit, nec tamen aqua effu-
sa est: quod fieri nō potuit nisi per hoc q̄ retineba-
tur aqua ne flueret aliqua nō naturali virtute, quod
patet esse miraculum in Iordanis diuisione, & eius
statione, ergo demones possunt facere miracula.

¶ 6 Præ. Multo difficilius est hominem transformari
in aliquod aial brutum, q̄ aquam transformari in
vinum: sed aquam transformari in vinum est mira-
culum, ut patet Ioan. 2. ergo multo fortius hominem
transformari in aliquod aial brutum: sed demonis
virtute hoīes transformantur in bruta, sicut Varro
narrat socios Diomedis a Troia reuertētes in anas
fuisse euerfos, quæ lōgo tpe post circa templum
Diomedis volabant: narrat etiam q̄ Cyrces famo-
sissima maga, socios Vlyssis mutauit in bestias, & q̄
Arcades quodam stagno transito conuertebantur
in lupos, ergo demones possunt miracula facere.

¶ 7 Præ. Aduersitates Iob demone agente proci-
ratae sunt: quod patet ex hoc, q̄ Dominus dedit
potestatem in omnia, quæ erant Iob: sed huiusmo-
di aduersitates non sine miraculo contigerunt, ut
patet in igne de celo descendente, & de vento do-
mum ad interitionem filiorum eius euertente. er-
go demones miracula facere possunt.

¶ 8 Præ. Quod Moyses virgam in serpentes muta-
uit, miraculum fuit: sed hoc similiter fecerunt magi
Pharaonis, virtute demonum, vt habetur Exo. 7. et
ergo videtur q̄ demones miracula facere possunt.

¶ 9 Præ. Operatio miraculorum magis est remota
a virtute humana, q̄ a virtute angelica: sed per ma-
ios homines interdum miracula fiunt: vnde ex plo-
na

Lib. 22. ca. 9.
a. mod. co. 3.

Lib. 2. dialo.
cap. 30.

Lib. 2. dial.
ca. 31. & 30.

2. dial. c. 20.
Grog. lib. 2.
dial. c. 23. in
noai. exēp.

D. 894.

Homil. 1. in
Ezec. a. me.

na reproborum dicitur Math. 7. In nomine tuo prophetauimus, & virtutes multa fecimus. ergo & per daemones vera miracula fieri possunt.

SED CONTRA, tempore Antichristi demon maximam virtutem habebit ad operandum: quia, ut dicitur Apoc. 10. Oportebit eum solui modico tpe, quod intelligitur tps Antichristi: sed tunc non operabitur vera miracula, qd patet per hoc qd dicitur, secundum Thes. 2. quod aduentus Antichristi erit in omni virtute, & signis & prodigijs mendacibus. ergo daemones vera miracula facere non possunt.

RESPON. Dicendum, quod sicut angeli boni per gratiam aliquid possunt ultra naturalem virtutem, ita Angeli mali minus pnt ex diuina prouidentia eos reprimente, qd possunt fm naturalem virtutem, quia vt Aug. dicit 3. de Trin. quaedam quae angeli mali pnt facere si permittentur, ideo facere non possunt, quia non permittuntur (vnde fm hoc ligari dicuntur, qd impediuntur ab illis agendis, ad qd eorum naturalis uirtus se extendere posset, solui autem, cum permittuntur agere diuino iudicio: quae fm naturam possunt) quaedam vero non possunt, etiam si permittantur, ut ibidem dicitur, quia natura modus eis a Deo praestitus: hoc non permittit. Ad huiusmodi autem quae sunt supra facultatem naturae ipsorum, eis a Deo nulla datur potestas, quia cum operatio miraculosa sit quoddam diuinum testimonium indicatum diuinae uirtutis & ueritatis, si daemones quorum est tota uoluntas ad malum, aliqua potestas daretur faciendi miracula, Deus falsitatis eorum testis existeret, quod diuinam bonitatem non decet. vnde ea tantum interdum opera faciunt, quae miracula hominibus uidentur quando permittuntur a Deo, ad quae eorum naturalis uirtus se posset extendere. Sicut etiam ex supra dictis patet, naturali uirtute hos solos effectus, pducere possunt p modum artis, ad quos inueniuntur uirtutes aliquae naturales in corporibus, quae eis ad motum localem obediunt, vt sic ea possunt ad aliquem effectum celeriter applicare: huiusmodi aut uirtutibus uerae transmutationes corporum fieri possunt, sicut fm naturalem cursum rerum uidentur vnum ex alio generari. possunt nihilominus aliqua mutatione corporali facta, quaedam quae non sunt in rerum natura, in imaginatione facere apparere per commotionem organi phantasie, fm diuersitatem spirituum, & humorum: ad quod etiam aliqua corpora exteriora efficaciam habent, vt eis aliquo modo adhibitis uideatur esse aliquid alterius formae qd sit, sicut patet in phreneticis, & mente captis. possunt ergo daemones mirabiliter in nobis operari dupliciter, vno modo per ueram corporis transmutationem, alio modo per quandam illusionem sensuum ex aliqua immutatione imaginationis. Neutra tamen operatio est miraculosa. sed est per modum artis, vt supra diximus, & ideo simpliciter dicitur, quod per daemones uera miracula fieri non possunt.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod signa, & prodigia dicuntur aliqua, quae uirtute naturali fieri possunt, hominibus tamen mira, vel etiam per sensum illusionem, vt dictum est.

AD SECUNDUM dicendum, qd nihil prohibet daemorum arte uelocius aliquem posse sanari, qd per naturam, si sibi relinquatur, quia hoc etiam uidentur per artem hominis fieri, non tamen uidentur quod possint subito sanare (licet aliquos alios effectus

A possint facere quasi subito) quia medicina corpori humano exhibitae, operantur ad sanitatem quasi instrumenta: natura autem est sicut agens principale, vnde debet talia adhiberi quae possint a natura moueri, & si plura adhiberentur non conferrent ad sanitatem, sed magis impedirent. Vnde et illae infirmitates, ad quarum sanitatem naturae uirtus nullo modo potest, operatione daemonum sanari non possunt. Secus autem est de illis effectibus, qui dependent ab exteriori agente, sicut a causa principali. Sciendum autem est quod etiam si subito sanitatem daemones perficerent, non esset miraculum: ex quo id agerent, mediante naturali uirtute si id agerent.

AD TERTIUM dicendum, qd locutio canum & alia huiusmodi, quae Simon Magus faciebat, potuerunt fieri per illusionem, & non per effectus ueritatis. Si tamen per effectus ueritatem hoc fieret, nullum sequitur inconueniens: quia non dabit cani demon uirtutem loquendi, sicut datur mutis per miraculum, sed ipsemet per aliquem motum localem sonum formabat, literarum & articulorum uocis similitudinem, & modum habentem: per hunc enim modum etiam asina Balaam intelligitur fuisse locuta, angelo tamen bono operante.

Et similiter dicendum ad quartum, de locutione mulachri: hoc enim factum fuit daemone per motum aeris sonum formate, similem humanae locutioni.

AD QUINTUM dicendum, qd non est remotum quin sit in commendatione castitatis, qd Deus uerus per suos angelos bonos, homini miraculum per retentionem aquae fecisset: quia si qua bona in gentilibus fuerunt, a Deo fuerunt: si autem per daemones factum est, nec hoc repugnat praedictis. Nam quiescere, & moueri localiter, ab eodem principio secundum genus sunt: quia per quam naturam aliquid mouetur ad locum, quiescit in loco. Vnde sicut daemones possunt mouere corpora localiter, ita possunt, & a motu retinere: nec tamen est miraculum, sicut quando fit diuinitus, quia hoc secundum naturalem uirtutem daemones contingit ad huiusmodi effectum determinatum.

AD SEXTUM dicendum, quod illae transformationes, de quibus Varro loquitur, non fuerunt secundum ueritatem, sed fm apparentiam, per operationem daemones, phantastico hominis fm aliquam corporalem speciem immutato, sicut dicit Aug. 8. de Ciuitate Dei.

AD SEPTIMUM dicendum, quod per aliquem motum aeris, daemones, Deo permittente, possunt aliquas tentationes concitare, cum etiam per uentorum motum naturaliter fieri uideamus. Et per hunc modum fuerunt aduersitates Iob, operantibus daemones procuratae.

AD OCTAVUM dicendum, qd de operatione magorum Pharaonis duplex opinio in Glossa tangit. Vna est qd non fuerit uera conuersio uirgarum in serpentes, sed hoc fuit fm apparentiam tantum per aliquam praestigiosam illusionem. Aug. autem in glossa ibidem posita dicit, qd fuit conuersio uera uirgarum in serpentes. Quod ex hoc uerisimiliter probat, qd scriptura eodem uocabulo nominat, & uirgas magorum & uirgam Moysi: quam constat uere in serpente esse conuersam. Quod autem operatione daemonum uirge in serpentes sunt conuersae, miraculum non fuit. hoc enim fecerunt daemones per aliqua semina collecta, quae habebant vim putrefaciendi uirgas, & in serpentes conuertendi: sed quod Moyses fecit, miraculum fuit, quia diuina uirtute, absque omni naturalis uirtutis operatione hoc effectum est.

AD NONUM dicendum, qd homines qui sunt mali uita, quando-

Glossa ordinaria ibi ex Aug.

Glossa ordinaria ibi.

D. 446. Li. 3. cap. 9. a medio. 10. j.

Art. prec.

Art. 4. huiusmodi. quat.

in corp. art.

quandoque annuntiatores veritatis: & ideo Deus in testimonium veritatis per eos annuntiare miracula facit, quod de demonibus dici non potest.

AD VLTIMUM, Quod in contrarium obijcitur dicendum, q̄ tempore Antichristi diaboli potestas soluenda dicitur, inquam ei multa facere permittentur quæ modo non permittuntur: vnde & operabitur multa ad eorū seductionē, qui hoc meruerunt, non acquiescendo veritati. Operabitur autem quædam præstigiöse, in quibus nec erit verus effectus, nec miracula. Operabitur etiam quædam per veram corporum immutationē, in quibus si erunt veri effectus, non tamen vera miracula, quia erunt per causas naturales operata. Quæ etiam mendacia dicuntur quantum ad intentionem facientis, qui per huiusmodi mirabilia opera inducit homines ad credendum mendacijs.

ARTICVLVS VI.

Vtrum angeli & demones habeant corpora naturaliter sibi vnita.

SE^XT^O quaeritur vtrum angeli, & demones habeant corpora naturaliter sibi vnita. Et videtur quod sic. In quolibet enim animali est corpus naturaliter spiritui unitum: sed angeli, & demones sunt animalia: dicit enim Greg. in homi. Epiphanię, quod Iudæis tanquam ratione utentibus rationale animal. id est, angelus annuntiare debuit. De demonibus vero dicit Aug. in 3. super Gene. ad literam. Demones aerea sunt animalia, quia corpora aereorum natura vigent, ergo angeli, & demones habent corpora naturaliter sibi vnita.

¶ 2. Præter. Orig. dicit in Petiarchon, quod nulla substantia spiritualis sine corpore esse potest, nisi solus Deus. Cum ergo angeli, & demones sint substantiæ creatæ, videtur quod habeant corpora naturaliter sibi vnita.

¶ 3. Præter. Phantasia, & irascibilis, & concupiscibilis sunt vires organice viuentes: hæc autem sunt in demonibus, & eadem ratione in angelis: dicit enim Diony. 4. capitu. de Diu. no. quod malum demonis est furor irascibilis, concupiscentia amoris, & phantasia proterua, ergo habent corpora naturaliter sibi vnita.

¶ 4. Præter. Aut angeli sunt cõpositi ex materia, & forma, aut non si sunt cõpositi ex materia, & forma, oportet eos esse corpora: cum, n. materia in se cõsiderata sit una, quia nõ diuersificatur nisi p̄ formas, oportet q̄ omnium diuersorum materiam habentium, intelligant diuersæ formæ in diuersis partibus materiæ receptæ. Nam s̄m idem materia diuersas formas recipere non p̄t, diuersitas aut̄ partu, intelligi non potest in materia sine eius diuisione, nec diuisio sine dimensione, quia sine quantitate substã

ria indiuisibilis est, vt d̄r in libro Physic. ergo oportet q̄ omnia habentia materiam habeant dimensionem, & per consequens corpora. Si aut̄ non sunt cõpositi ex materia, & forma, aut sunt formæ per se stantes, aut formæ corporibus vnitæ: si sunt formæ per se stantes, oportet q̄ non habeant esse ab alio causatum, cum, n. forma sit essendi principiu in quã tuõ hmõ, illud quod est forma tantum, non habet esse causatum, sed solum est alijs causa essendi. Si autem sunt formæ corporibus vnitæ, oportet quod habeant corpora naturaliter sibi vnita: vniõ enim formæ, & materiæ est naturalis. relinquatur ergo quod oportet vnum istorum trium ponere, scilicet quod angeli sint corpora, uel sint substãre increa-

ta, uel habeant corpora naturaliter vnita, sed prima duo sunt impossibilia. ergo tertium est ponendum.

¶ 5. Præter. Forma, in quantum huiusmodi, est s̄m quantum aliquid formatur. id ergo quod est forma tantum, est formans nullo modo formatum, quod est solus Deus, qui est species prima, a qua oia sunt speciosa, vt dicit Aug. 8. de Ciu. Dei. ergo angeli non sunt formæ tantum, & ita sunt formæ corporibus vnitæ.

¶ 6. Præter. Sicut anima non potest operari aliquem effectum in exterioribus corporibus nisi medijs instrumentis: ita nec angelus nisi corporalibus aliquibus virtutibus, quibus vtitur velut instrumentis. Sed anima ad exercendas suas operationes habet corporea organa naturaliter sibi vnita, ergo & angeli.

¶ 7. Præter. Primus motus in corporibus est quo mouetur corpus a substantia incorporea. Primus autem motus est moueris seipsum, vt h̄r in 8. Physic. quia quod per se est, prius est eo quod per aliud est, ergo quod immediate mouetur a substantia incorporea mouetur sicut motum ex se. sed hoc non p̄t esse, nisi substantia incorporea mouens sit corpori naturaliter vnita. cum ergo angeli & demones moueant immediate corpora, vt supra dictum est, videtur quod habeant corpora naturaliter sibi vnita.

¶ 8. Præter. Nobilitas habet vitam quod viuunt & viuificat, quàm quod viuunt tantu, sicut perfectius est lux in eo quod lucet & illuminat, quàm in eo quod tantu lucet: sed anima humana viuunt & viuificat corpus naturaliter sibi vnitum, ergo & angelus nõ minus nobiliter viuunt quàm anima.

¶ 9. Præter. Omnis motus corporis diuersimode moti, est moti moueris seipsum, quia qd̄ mouet motu tñ, non videtur esse mouens seipsum, ut d̄r in 8. Physic. sed corpus celeste mouetur diuersis motibus, vnde planetæ ab astrologis quandoq; dicuntur recti, quandoque retrõgradj, quandoq; stationarij. ergo motus superiorum corporum est mobilium moueris seipsum, & sic corpora illa sunt cõposita ex substantia corporali & spirituali: sed illa spiritualis substantia nõ est anima humana, nec est Deus, ergo est angelus. angelus ergo habet corpus naturaliter sibi vnitum.

¶ 10. Præter. Nihil agit vltra suam speciem, sed corpora celestia causant uitam in istis inferioribus, vt patet in animalib. ex putrefactione generatis per virtutem celestium corporum. cū ergo substantia viuens sit nobilior non uiuente, ut dicit Aug. in lib. de Vera Relig. videtur quod corpora celestia habeant uitam, & ita habeant substantias spirituales sibi naturaliter vnitas, & sic idem quod prius.

¶ 11. Præter. Primum mobile est corpus celeste: Sed Philosoph. probat in 8. Physic. q̄ omnia mota reducuntur ad primum mobile, quod ex se mouet, ergo celum est ex se motum. ergo est cõpositum ex corpore moto, & mouente immobili, qd̄ est substantia spiritualis, & sic idem quod prius.

¶ 12. Præter. Secundum Dionysij. 7. cap. de Diu. no. sup̄remum inferioris naturæ semper attingit ad infimum naturæ superioris, diuina sapientia res taliter ordinante: sed sup̄remum in natura corporali est corpus celeste, cum sit nobilissimum corporum, ergo attingit ad naturam spiritualem, & ei vnitur, & sic idem quod prius.

¶ 13. Præter. Corpus celi est nobilior corpore humano, sicut perpetuū corruptibilis: sed corpus humanu est unitu naturaliter substantiæ spirituali, ergo multo magis

Homi. 10. in eu. cir. prin. cap. 10.

Lib. 3. c. 10. in princip. tom. 3.

Lib. 1. c. 6. in fine tom. 4.

Cap. 4. pag. 3. medio.

Lib. 1. c. 6. in fine tom. 3.

to magis corpus celeste, cum nobilioris corporis sit nobilior forma, & sic idem quod prius.

¶ 14 Præ. Inuenimus quãdã animalia ex terra formata, sicut homines & bestias, quãdã ex aquis, vt pisces & volatilia, vt patet Gene. i. ergo & quãdam erunt aerea, & quãdam ignea, & celestia: hæc autem non sunt alia quãm Angeli & demones, quia cum illa sint nobiliora corpora, oportet in eis esse nobiliora animalia, ergo angeli & demones sunt animalia, & ita habent corpora naturaliter unita.

¶ 15 Præ. Hoc idem uidetur per Platonem qui in Thimæo ponit esse quoddã animal terrena soliditate firmatum, quoddã uero liquorib. accommodatum, quoddã autem aeri vagum, aliud diuinitate plenum, quod non potest intelligi nisi angelus. ergo angelus est animal, & sic idem quod prius.

¶ 16 Præ. Nihil mouetur nisi corpus, ut probatur in 6. Physic. sed angelus mouetur, ergo uel est corpus, uel habet corpus naturaliter sibi unitum.

¶ 17 Præ. Verbum Dei est nobilissimum quilibet angelo: sed uerbum Dei est corpori unitum, ergo non est contra dignitatem angeli si ponatur corpori naturaliter unitus.

¶ 18 Præ. Porphyrius dicit quod mortale additum in definitione hominis, separat nos a Diis, per quos non possunt nisi angeli intelligi. ergo angeli sunt animalia, & sic habent corpora naturaliter unita.

SED CONTRA, Damasc. dicit, quod angelus est substantia intellectualis, semper mobilis, arbitrio libera, incorporea.

¶ 2 Præ. In libro de Causis dicitur, quod intelligentia est substantia quæ non diuiditur. Et dicit ibi Côm. quod neque est magnitudo, neque super magnitudinẽ delata: sed angelus est intelligentia, quod pater p Dionysium qui uocat angelos diuinas mentes & diuinos intellectus. ergo Angelus nec est corpus nec corpori unitus.

¶ 3 Præ. Differentiã diuidentes Angelum ab anima, sunt unibile & non unibile corpori. si ergo angelus esset unitus corpori, in nullõ ab anima differret, quod est inconueniens.

¶ 4 Præ. Inuenitur quãdã substantia spiritalis, quæ dependet a corpore quantum ad principium & quantum ad finem, sicut anima uegetabilis & sensibilis: quãdam autem quæ dependet a corpore quantum ad principium, & non quantum ad finem, sicut anima humana, ergo erit quãdã quæ non indiget corpore, neque quantum ad principium, neque quantum ad finem, & huiusmodi non potest esse alia, quãm angelus uel dæmon. Quod autem sit aliqua quæ indiget corpore quantum ad finem, & non quantum ad principium, non est possibile.

¶ 5 Præ. Quãdam forma est, quæ nec est anima nec spiritus, sicut forma lapidis: quãdam est quæ est anima, sed non spiritus, sicut forma bruti: quãdam quæ est anima & spiritus, sicut forma hominis. quãdam ergo erit, quæ erit spiritus, & nõ anima, & huiusmodi est angelus, & sic non est corpori unitus naturaliter, quod est de ratione animæ.

RESPON. Dicendum, quod circa substantias incorporeas ponẽdas antiqui diuersimodẽ processerunt. Quidam namque antiqui Philosophi dixerunt, nullam substantiã incorporeã esse: sed oēs substantias esse corpora, in quo etiam errore se quãdoque fuisse Augustinum confitetur in libro Conf. Hæc autem positio est etiam per Philosophos improbatã. Arist. autem hæc uia improbauit eã, quod oportet

A esse aliquam virtutem mouentẽ infinitam, alias motum perpetuum mouere non posset. Ostendit iterum, quod omnis uirtus in magnitudine est uirtus finita: unde relinquitur quod oporteat esse aliquam uirtutem penitus incorpoream, quæ continuitatem motus caufer. Iterum hoc probauit alio modo: quia actus est prius potentia, & natura, & tempore simpliciter loquendo: quamuis in vno aliquo quod de potentia exit in actum, potentia tempore præcedat: sed quia oportet quod in actum reducatur per aliquod ens actu, oportet quod actus sit simpliciter prior potentia etiam tempore: unde cum omne corpus sit in potentia, quod ipsius mobilitas ostendit, oportet ante omnia corpora esse substantiam immobilem sempiternam. Tertia autem ratio potest sumi ad hoc ex sententijs Platoniorum: oportet. n. ante esse determinatum & particulatum, præexistere aliquid non particulatum. Sicut si ignis natura particulariter, & quodammodo participatiue inuenitur in ferro, oportet prius inueniri igneam naturam in eo quod est per essentiam ignis: unde, cum esse & reliquæ perfectiones, & formæ inueniantur in corporibus quasi particulariter, per hoc quod sunt in materia recepta, oportet præexistere aliquam substantiã incorpoream, quæ non particulariter, sed cum qua dam uniuersali plenitudine perfectionem essendi in se habeat. Quod autem posuerunt sola corpora esse substantias, ex hoc decepti fuerunt, quod imaginationem transcendere intellectu non valentes (quæ solum est corporum) ad substantias incorporeas cognoscendas quæ solo intellectu capiuntur, pertinere non ualuerunt. Alij uero fuerunt substantiam incorpoream ponentes: sed eam dixerunt esse corpori unitam, nec aliquam substantiam incorporeã inueniri, quæ non sit corporis forma. Unde ponebant ipsam Deum esse animam mundi, sicut de Varone dicit Aug. in septimo de Ciui. Dei, quod Deus est anima, motu & ratione mundum gubernans. Unde dicebat, quod totus mundus est Deus propter animã, & non propter corpus: sicut & homo dicitur propter animam sapiens, & nõ propter corpus. Et propter hoc gentiles toti mundo, & omnibus partibus eius diuinitatis cultum exhibebant. Sed hæc est positio per ipsos Philosophos est improbatã multipliciter. Primo quidem, quia uirtus unita alicui corpori ut forma, habet determinatã actionem, ex eo quod tali corpori unitur: unde, cum oporteat esse aliquod agens uniuersale influentiam habens per omnia corpora, eo quod primum mouens non potest esse corpus, ut supra ostensum est, relinquitur quod oportet esse aliquod incorporeum, quod nulli corpori est unitum: unde Anaxagoras posuit intellectũ immistũ, ut imperet, sicut dicitur in 3. Physic. Imperiũ. n. est alicuius præminentis his, quibus imperat, & eis nõ subditi, nec ad ea obligati. secundo quia si qualibet substantia incorporea est corpori unita ut forma, oportet primum quod mouetur, mouere seipsum ad modum animalis quasi compositum ex substantia corporali, & spiritali. Mouens autem seipsum mouet se per uoluntatẽ, inquãtũ aliquid appetit: appetitus. n. est mouens motum, appetibile autem est mouens non motum. oportet ergo supra substantiã corporeã cõiunctã corpori, esse aliquid aliud superius quod moueat eam, sicut appetibile mouet appetitum, & hoc oportet esse intellectualem bonũ: quia hoc est appetibile, quia est simpliciter bonum. Sensitive autem appetibile appetitur, quia est hoc, & nunc

12. Met.

Lib. 4. ca. 31. parum ante medium ca. mo 5.

Art. 1. huius quest. 2. 3. Physic. ca. 27. con. 2.

prima edum. quam intum, est fo- specio on sunt vniz. liquem edian- lus nisi ritur ve as ope ter sibi

lib. 32. q. 1. de natu. a in fol. 5. a rinc. li. nu. eian.

ib. 6. a. cõ. 6. usque ad o. to. 2.

a. predic. libus in c. e. differen. la non pro. u. a. fin. to. inter ope. a. Arist. 1. a. fidei or. to. dox. ca. it. 3. a. propo. 10. 3. inter. pera Arist. 7. de diui. om.

ode mo. uct. vno. m. ut d. r. is mo. dicun. statio. est mo. illa sunt. tali: sed. ana, nec. bet cor.

corpo. is, vt pa. per vir. antia vi. g. in lib. elstia ha. rituales. us. Ste: Sed. ra redi. ei. ergo. itum et. est sub.

ni. no. ad. talit. orali. est. porum. uniat.

umano. man. go. magis.

ide 1. par. 31. art. 1.

3. Physic.

nunc bonum. Intellectuale autem bonum oportet esse incorporeum : quia nisi esset absque materia, non intelligeretur. Et ex hoc ipso oportet ipsum esse intelligens. Substantia enim qualibet est intelligens ex hoc, quod est materia immunis : oportet ergo supra substantiam coniunctam corpori, esse aliam substantiam superiorem incorpoream, uel intellectualem corpori non unitam. Et hæc est probatio Aristoteli in 11. Me. non enim potest dici, quod mouens seipsum, nihil desideret extra se: quia nunquam moueretur. Motus enim est ad acquirendum aliquid extrinsecum aliquo modo. Tertio, quia cum mouens seipsum possit moueri & non moueri, ut dicitur in octauo Physicorum. si aliquid motum ex se continue mouetur, oportet quod stabilizetur in mouendo ab aliquo exteriori, quod est omnino immobile. Cælum autem, cuius animam dicebant Deum, uideamus continue moueri: unde oportet supra illam substantiam, que est anima mundi, si qua est, esse aliam superiorem substantiam, quæ nulli corpori est coniuncta, quæ est per seipsam subsistens. Illi autem qui posterunt omnem substantiam corpori unitam, ex hoc uidentur fuisse decepti, quod materiam credebant causam subsistentiam, & indiuiduationis in omnibus entibus, sicut est in rebus corporalibus. unde substantias incorporeas non credebant posse subsistere nisi in corpore, sicut etiam per modum obiectionis tangitur in commen. libro de Causis. His opinionibus abiectis, Plato, & Aristoteli, posuerunt aliquas substantias esse incorporeas, & earum quasdam esse corpori coniunctas: quasdam uero nulli corpori coniunctas. Plato namque posuit duas substantias separatas, scilicet Deum patrem totius uniuersitatis in supremo gradu: & postmodum mentem ipsius, quam uocabat paternum intellectum, in qua erant rerum omnium rationes, uel ideæ ut Macrobius narrat. Substantias autem incorporeas corporibus unitas ponebat multiplices: quasdam quidem coniunctas celestibus corporibus, quas Platonici Deos appellabant: quasdam autem coniunctas corporibus aeris, quas dicebant esse demones. Unde Augustinus in octauo de Ciuitate Dei introducit hanc definitionem demonum ab Apuleio datam, Demones sunt animalia mente rationalia, animo passiuo, corpore aerea, tempore eterna. Et omnibus prædictis substantiis incorporeis ratione suæ sempiternitatis gentiles Platonici dicebant cultum diuinitatis exhibendum. Ponebant et uelut substantias incorporeas grossioribus terræ corporibus unitas, terrenis scilicet & aqueis quæ sunt animæ hominum & aliorum animalium. Aristoteles autem in duobus cum Platone concordat, & in duobus differt. Concordat quidem in ponendo supremam substantiam, nec corpoream nec corpori unitam, & iterum in ponendo celestia corpora esse animata. Differt autem in hoc, quod ponebat plures substantias incorporeas corpori non unitas, scilicet secundum numerum celestium motuum. Et iterum in hoc quod non ponit esse aliqua animalia aerea, quod rationalius posuit. Quod patet ex tribus primo quidem, quia corpus mistum nobilissimum est corpore elementari, & maxime quantum ad formam: quia elementa mistorum corporum materia sunt, unde oportet, quod substantia incorporea, quæ sunt nobilissima forma, corporibus mistis uniantur, & non puris elementis. Nullum autem corpus mistum esse potest, in quo terra & aqua non magis abundant secundum materiam quantitatem, cum etiam superio-

ra elementa magis habeant de uirtute actiua, utpote magis formalia. Si autem hæc in quantitate excederent, non seruaretur aliqua proportio debita mixtionis, quia superiora omnino uincerent inferiora. Et ideo non potest esse quod substantia incorporea uniantur ut formæ corporibus aeris, sed corporibus mistis, in quibus materialiter superabundet terra & aqua. Secundum quia corpus homo generum & uniforme, oportet quod habeant eandem formam in toto & in partibus: totum autem aeris corpus uideamus esse unius naturæ. Unde oportet si substantia aliqua spiritalis aliquibus partibus aeris sunt unita, quod etiam toti aeri uniantur. Et sic totus aer erit animal, quod irrationabiliter dici uideretur, quæritur & hoc quidem antiqui ponere, ut dicitur in primo de Anima, qui dicebant aerem totum esse plenum dijs. Tertio, quia si substantia spiritalis non haberet in se aliam potentiam quam intellectum & uoluntatem, frustra corpori uniantur, cum hæc operationes absque corpore compleantur, omnis enim forma corporis corporaliter aliquam actionem efficit. Si autem habent aliam potentiam, quod uidentur Platonici sensisse de demonibus, dicentes eos esse animo passiuos, cum tamen passio non sit nisi in parte animæ sensitua, ut probatur in 7. Physicorum, oportet quod tales substantia corporibus organicis uniantur, ut actiones talium potentiarum per determinatam organa exequantur. Tale autem non potest esse corpus aereum, eo quod non est figurabile. Unde patet quod substantia spiritalis non possunt aeris corporibus unita, naturaliter esse unita. Vtrum autem aliquæ substantia incorporea sint celestibus corporibus unita ut formæ, Augustinus sub dubio relinquitur in secundo super Genesim ad litteram. Hieronymus autem asserere uidetur super illud Eclesia primo, Lustras uniuersa per circuitum spiritus, & etiam Origenes. Quod tamen a pluribus modernorum reprobatum uideatur, propter hoc quod cum numerus beatorum ex solis hominibus & angelis secundum scripturam diuinam constitutus, non possent illæ substantia spiritalis nec inter hominum animas computari, nec inter angelos, qui sunt in corporeis, sed tamen Augustinus in Enchiridion hoc est sub dubio relinquit sic dicens. Nec illud quidem certum habetur utrum ad eandem societatem, scilicet angelorum, pertineat sol, luna & cetera sidera, quamuis nonnullis lucida esse corpora, non cum sensu uel intelligentia uideantur, sed in hoc certissime a doctrina, tam Platonis, quam Aristotelis doctrina fidei discordat, quod ponimus multas substantias penitus corporibus non unitas, plures quam aliquis eorum ponat. Quæ quidem posito etiam rationabilior uidetur propter tria: primo quidem, quia sicut corpora superiora digniora sunt inferioribus, ita substantia incorporea corporibus sunt etiam digniores: corpora autem superiora intantum inferiora excedunt, quod terra habet comparationem ad cælum, sicut punctum ad spheram, ut astrologi probant. Unde & substantia incorporea (sicut Dionysius dicitur in 14. cap. Celestis hierarchia) omnem multitudinem materialium specierum transcendunt quod significat Danieli septimo, cum dicitur, Milia milium ministrabant ei & decies milies centena milia assistebant ei, quod quidem affluentia diuinæ bonitatis concordat, ut scia quæ nobiliora sunt illa copiosius, in esse producat. Et cum superiora ab inferioribus non dependant, nec ad ea limitentur eorum uirtutes, non oportet illa solum in superioribus ponere, quæ per inferiores

lib. 8. com. 29. tom. 2.

In lib. 10. & est de summo bono in ter princip. & medium.

lib. 1. super Somn. & Sci. prionis non multa procul a principio libri.

lib. 8. c. 16. par. a principio tom. 3.

lib. 12. metaph. c. 20. & sequent. to. 3. Et 2. de celo. c. 13. tom. 2.

floribus effectus manifestant. Secundo autem quia rerum naturalium ordine, inter naturas distantes multi gradus medij inueniuntur: sicut inter animalia & plantas inueniuntur quaedam animalia imperfecta, quae & cum plantis concitant quantum ad fixationem, & cum animalibus quantum ad sensum. Cum ergo substantia suprema, quae Deus est, a corporum natura maxime distet, rationale videlicet, quod multi gradus naturarum inter utraque inueniantur, & non solum illae substantiae quae sunt principia motuum. Tertio, quia cum Deus non solum vniuersalem prouidentiam de rebus corporalibus habeat, sed etiam ad res singulas eius prouidentia se extendat, in quibus interdum, ut dictum est, praeter ordinem causarum vniuersalium operatur, non solum oportet ponere substantias incorporeas Deo deseruietes. in vniuersalibus causis naturae quae sunt motus corporum celestium, sed etiam in alijs quae Deus particulariter in singulis operatur, & praecipue quantum ad homines, quorum mentes celestibus motibus non subiiciuntur. sic ergo, fidei veritatem sequendo dicimus angelos & demones non habere corpora naturaliter vnita, sed omnino incorporeos, sicut Dionysius.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Augustinus in pluribus locis suorum librorum quantum ad corpora angelorum & demonum, absque assertionem utitur Platoniorum sententia. Vnde & 21. de Ciuit. Dei vtriusque opinionem prosequitur de poena demonum tradans; & eorum scilicet qui dicebant demones aerea corpora habere, & eorum qui dicebant eos esse penitus incorporeos: Gregorius vero angelum animal appellat large sumpto animalis vocabulo, pro quolibet viuente.

AD SECVNDVM dicendum, quod Origines in pluribus Platoniorum opinionem sectator. vnde huius opinionis fuisse videtur, quod omnes substantiae creatae incorporeae sint corporibus vnita, quamuis etiam hoc non asserat, sed sub dubitatione proponat, aliam etiam opinionem tangens.

AD TERTIVM dicendum, quod Dionysius absque dubio angelos & demones incorporeos esse voluit, utitur autem metaphoricè nomine furoris & concupiscentiae pro voluntate inordinata, & nomine phantasiae pro intellectu errante in eligendo secundum, quod malus omnis est ignorans, ut Philosophus dicit in 3. Ethic. & Proverbio. 14. dicitur, Errant qui operantur malum.

AD QVARTVM dicendum, quod si angeli ponantur ex materia & forma compositi, non propter hoc oportet quod sint corporei ex ratione praedicta, nisi ponatur quod sit eadem materia angelorum & corporum. Posset autem dici, quod esset alia materia a materia corporum diuisa, non quidem dimensionis diuisione, sed per ordinem ad alterius generis formam, nam potentia actui proportionatur. Magis tamen credimus, quod non sint angeli ex materia & forma compositi, sed sint formae tantum per se stantes. Nec oportet, quod propter hoc non sint creati: forma enim est principium essendi ut quo aliquid est, cum tamen & esse formae, & esse materiae in composito, sit ab vno agente. Si ergo sit aliqua substantia creata, quae sit forma tantum, potest habere principium essendi efficiens, non formale.

AD QVINTVM dicendum, quod secundum Philosophum in 2. Phisic. etiam in causis formalibus prius & posterius inuenitur: vnde nihil prohibet vnam formam per alterius forme participationem formari. Et sic ipse Deus qui est esse tantum, est quodammodo species omnium

A formarum subsistentium, quae esse participant, & non sunt suum esse.

AD SEXTVM dicendum, quod virtus angeli secundum naturam ordinem est superior, & per consequens vniuersalior quam virtus animae humanae. Vnde non poterat habere corporeum organum sibi sufficienter respondens ad actiones, quibus in exteriora corpora agit. Et ideo non debuit aliquibus corporeis organibus alligari, sicut anima per vniionem ligatur.

AD SEPTIMVM dicendum, quod mouens seipsum est primum inter mota, ratione mouentis immobilis. Vnde si mouens immobile moueat, siue corpus sibi naturaliter vnitum siue non, eadem prioritatis ratio manet.

B AD OCTAVVM dicendum, quod anima vnita corpori viuificat corpus non solum effectiue, sed formaliter. Sic autem corpus viuificare minus est quam per se viuere tantum, simpliciter loquendo. Nam anima hoc modo corpus viuificare potest, in quantum habet esse infinitum quod sibi & corpori potest esse commune in composito ex utroque. Esse autem angeli, cum sit altius, non potest hoc modo communicari corpori, vnde viuuit tantum, & non viuificat formaliter.

AD NONVM dicendum, quod retrogradatio, quae videtur in planetis, & statio, & directio, non prouenit ex difformitate motus vnus & eiusdem mobilis: sed ex diuersis motibus diuersorum mobilium, vel ponendo eccentricos & epicyclos secundum Ptolemaem, vel ponendo diuersitatem motuum secundum diuersitates polorum, sicut alij posuerunt. Et tamen si etiam difformiter mouerentur caelestia corpora, per hoc non magis ostenderetur quod mouerentur a motore voluntario coniuncto, quam quod a separato.

AD X. dicendum, quod corpora caelestia et si non sint animata, mouentur a substantia viuente separata, cuius virtute agunt: sicut instrumentum virtute principalis agentis, & ex hoc causant in inferioribus vitam.

AD XI. dicendum, quod Philosophus demonstrationes suas ad duas conclusiones sub diuisione terminat, scilicet quod mobilia vel reducuntur statim ad mouens immobile, vel ad mouens seipsum, cuius vna pars est mouens immobile: quauis ipse magis secundam partem praeligere videatur. Si quis tamen primam partem eligat, nullum inconueniens ex suis demonstrationibus sequetur.

AD XII. dicendum, quod id quod est supremum in corporibus, attingit ad infinitum spiritualis naturae per aliquam participationem proprietatis eius: sicut per hoc quod est incorruptibile, non autem per hoc quod est vnitum.

AD XIII. dicendum, quod corpus humanum quantum ad materiam ignobilius est caelesti corpore: sed corpus humanum formam habet nobiliorē, si corpora caelestia sunt inanimata. Nobiliorē tamen dico secundum se, non tamen secundum quod corpus format: Perfectiori enim modo forma caeli perficit materiam, cui praebet esse incorruptibile, quam anima rationalis corpus. Hoc autem ideo est, quia substantia spiritualis quae mouet caelum, est altioris dignitatis, quam ut corpori vnietur.

AD XIV. dicendum, quod aerea corpora esse non possunt rationibus praedictis. Et per hoc patet responsio ad 15. quod procedit de opinione Platonis.

AD XVI. dicendum, quod angelus non mouetur commensurando se spatio, sicut corpora mouentur: sed aequiuoce motus dicitur de motu angelorum, & de motu corporum.

Ad

ut pote
excede
ira mi
riora
propoz
porpo
det ter
eum &
ormam
corpus
substa
ris sunt
aer erit
quans
primo
lenum
n habet
uolun
ationes
n forma
ficat. Si
Platoni
e animo
arte ani
et quod
atur, vi
ata or
corpus
et quod
porpo
ue sub
b. vntz
ur in se
autem
Lustris
rig. Qu
m vide
orum ex
pturam
ante spi
ari, nec
en Aug.
es. Nec
ndē fo
& cūda
ora. nō
hoc cer
forelis
substa
s quam
riam ra
de, qui
oribus,
& etiā di
m infe
nem ad
probat.
i. dicit.
m mare
af Dan.
bant ei
quod
dat, ut
se pro
depe
o oport
er infe
ores

re. 1. & 2.
ius qd.

de Cinit.
et. cap. 10.
de ca. 10.
m. 5.

rethie. c. 1.
med. to. 5.

argum.

AD XVII. Dicendum, q̄ verbum Dei non vitur corpore vt forma: quia sic fieret vna natura ex verbo, & carne, quod est hereticum.

AD XVIII. Dicendum, q̄ Porphyrius in hoc opinionem Platonis sequitur, quod Deos nominat demones, quos ponebant animalia, & etiam corpora coelestia.

ARTICVLVS VII.

Utrum Angeli vel demones possint corpus assumere.

SEPTIMO quaritur, vtrum angeli vel demones possint corpus assumere. Et videtur q̄ nō. Corpus enim substantiæ incorporeæ vnitum esse non potest, nisi vel quantum ad esse, vel quantum ad motum: sed Angeli non possunt habere vnita sibi corpora quantum ad esse, quia sic essent eis naturaliter vnita, quod est contra prædicta. ergo relinquunt q̄ non possint corporibus vniri, nisi in quantum mouent ea: sed hoc non sufficit ad rationem assumptionis, quia sic Angelus, & demon assumeret omne corpus quod mouet, quod patet esse falsum. Mouit. n. Angelus linguam asinae Balaam, nec tamen dicitur eam assumpsisse, ergo non potest dici quod Angelus vel demon corpus assumat.

¶ 2 Præt. Si Angeli vel demones corpora assumant, hoc nō est propter eorum necessitatem, sed vel pp nos instruendos quantum ad bonos, vel decipiendos quantum ad malos: sed ad vtrumq; sufficit sola imaginaria visio. ergo non videtur quod corpora assumant.

¶ 3 Præt. Deus in vet. testam. patribus apparuit, sicut & angeli apparuisse leguntur: vt Augu. probat in 3. de Trinit. sed non est dicendum, q̄ Deus corpus assumpsit, nisi per mysterium incarnationis. ergo nec angeli apparentes corpora assumunt.

¶ 4 Præt. Sicut vniri corpori naturaliter conuenit anima, ita non esse vnitum naturaliter conuenit angelo: sed anima non potest à corpore separari cū vult, ergo nec angelus potest corpus assumere.

¶ 5 Præt. Nulla substantia finita potest simul in plures operationes: Angelus est quædam substantia finita, non potest ergo simul, & nobis ministrare, & corpus assumere.

¶ 6 Præt. Inter assumens, & assumptum debet esse aliqua proportio: sed inter angelum, & corpus nō est aliqua proportio, cum sint omnino generum diuersorum, & per consequens impossibilia. ergo angelus non potest assumere corpus.

¶ 7 Præt. Si angelus assumit corpus, aut corpus coeleste, aut aliquid de natura quatuor elementorum: non quidem corpus coeleste, cum corpus cœli diuidi non possit, nec à loco suo diuelli. Similiter nec corpus igneum, quia sic consumeret alia corpora, quibus adhereret: nec æreum, quia aer non est figurabilis: nec aqueum, aqua. n. figuram non retinet. Similiter autem nec terrenum, cum subito disappearant: vt patet de Angelo Thobia: ergo nullo modo corpus assumunt.

¶ 8 Præt. Omnis assumptio ad aliquam vnionem terminatur: sed ex angelo & corpore non potest fieri vnū aliquo illorū trium modorū vnitatis quos ponit Philosophus in 1. Phisic. Non. n. possunt fieri vnū cōiunctione, neq; indiuisibilitate, neque ratione. ergo Angelus non potest corpus assumere.

¶ 9 Præt. Si angeli corpus assumunt, aut corpora ab eis assumpta habent veras species quæ videntur, aut non si quidem habent veras species, cum ergo quæcūque videantur in specie hominis, corpus ab eis

assumptum erit verum corpus humanum, quod est impossibile: nisi dicatur q̄ angelus assumit hominem, quod videtur inconueniens. Si autē non sint veræ species, hoc etiam inconueniens videtur, nō enim decet aliqua fictio angelos veritatis. Nullo ergo modo angelus corpus assumit.

¶ 10 Præt. Sicut supra habitum est angeli, & demones virtute suæ naturæ non possunt facere in istis corporibus effectus aliquos, nisi mediantibus virtutibus naturalibus: sed virtutes naturales non insunt rebus corporalibus ad formandum speciem humani corporis, nisi per determinatum modū generationis, & nisi ex determinato semine, qualiter constat quod angeli corpus non assumunt. Et eadem ratio est de alijs formis corporū, in quibus angeli aliquando apparent, ergo non potest esse hoc, per hoc quod angeli assumant corpora.

¶ 11 Præt. Oportet q̄ mouens, aliquid influat corpori moto: non potest autem influere nisi aliquo modo contingat. Cū ergo nō possit esse contactus angelorū ad corpora, vñ q̄ non possint modū generandi, vt probatur in 7. Phisic. sed ex hoc quod angelus aliquid imperat voluntate sua, non est simul cum corpore quod per ipsum moueri dicitur, ergo solo imperio mouere non potest.

¶ 12 Sed contra, mouens & motū oportet esse simul, vt probatur in 7. Phisic. sed ex hoc quod angelus aliquid imperat voluntate sua, non est simul cum corpore quod per ipsum moueri dicitur, ergo solo imperio mouere non potest.

¶ 13 Præt. Motus corporalis non obedit angelis ad nutum quantum ad sui formationem, sicut supra habitum est: figura autem quædam forma est, ergo non potest solo imperio angeli corpus aliquod figurari, ut habeat effigiem hominis, aut alius huiusmodi in quo angelus appareat.

¶ 14 Præt. Supra illud Psalms, Dñs in tēplo sancto suo, dicit glo. q̄ & si demones exterius simulachris præsideant, intus tamen esse non possunt, & eadem ratione nec in alijs corporibus: sed si corpora assumunt, oportet eos in corporibus assumptis effectus ergo non est dicendum, quod corpora assumant.

¶ 15 Præt. Si assumunt aliquod corpus, aut toti corpori uniantur, aut alicui parti eius: si solum alicui parti, non potuerunt totum corpus mouere, nisi vnā partem mouerent altera mediante: quod non videtur posse contingere, nisi corpus assumptum habeat partes organicas determinatas ad motum, quod est solum corporum animatorum. Si autem toti corpori uniantur immediate, oportet q̄ sit in qualibet parte corporis assumpti angelus, & cōstat quod totus, cum sit impartibilis, ergo erit in pluribus locis simul, quod est solius Dei: non ergo angelus potest corpus assumere.

SED CONTRA est, qd̄ legitur de angelis apparentibus Abraham, ut habetur in Gen. decimo octauo, qui in corporibus assumptis apparuerunt. Et similitur de angelo qui Thobia apparuit.

RESPON. Dicendum, q̄ quidam eorū qui sacra scripturæ credunt, in qua apparitiones angelorū legunt, dixerunt q̄ angeli numquam corpus assumunt, sicut patet de Raby Moysē, qui hanc opinionem ponit. Vnde dicit q̄ omnia quæcumque in sacra scriptura leguntur de apparitione angelorū contingunt in visione prophetiæ, s̄m scilicet imaginariam visionem, quandoque quidem in vigiliis, quandoque vero in dormiēdo. Et hæc possunt veritatem scripturæ nō saluare. Ex ipso enim modo loquendi, quo scriptura vitur, datur intelligi quod significatur.

Art. præced.

Lib. 3. c. 11. & 12. tom. 1.

Lib. 1. com. 16. tom. 2.

Vtrum operatio miraculi sit attribuenda fidei.

per similitudinē effectus: & similiter dicēdū est de comestione. Vnde & Thobie 12. dicit Angelus. Cū essem vobiscū, videbar qdē vobiscū māducare & bibere: sed ego cibo inuisibili & potu vtor. Si autē talis effectus requirat transmutationem fm formam, tunc non poterit fieri per angelum: nisi forte mediante naturali actū, sicut pater de generatione.

AD PRIMVM ergo dicēdū, qd huiusmodi operationes non naturaliter angelus exercet: & ideo nō oportet quōd habeat naturaliter organa vnita.

AD SECVNDVM dicēdū, qd veras operationes aīa angelus nō facit: sed similitudinarias, vt dictum est.

AD TERTIVM dicēdū, qd iā dictū est: quare sensus non pōt Angelis in corporibus assumptis attribui.

AD QVARTVM dicendum, quōd verā locutio attribui non potest angelo in corpore assumpto: sed solum similitudinaria, vt dictum est.

AD QVINTVM dicēdū, qd angelis bonis generare numquā attribuitur: sed de dēmonibus est duplex opinio. Quidam. n. dicunt qd dēmones etiam nullo modo generare possunt in corporibus assumptis, pp rationes in obijciendo inductas. Quibusdā vero vī qd generare possunt, non quidē per semē a corpore assumpto, decifum, vel p virtutē sūa natura: sed per semen hominis adhibitu ad generationem, p hoc qd vnus & idem dēmon sit ad virum succubus, & semen ab eo receptum in muliere trāsfundit, ad quā sit incubus. Et hoc satis rationabiliter sustineri pōt, cum etiam alias res naturales causent, ppria femina adhibendo, vt August. dicit in 3. de Tri.

AD SEXTVM dicendum qd circa euaporationem seminis, potest dēmon remediū adhibere, tum per velocitatem motus, tum adhibendo aliqua fomenta, per quā calor naturalis conferuetur in semine.

AD SEPTIMVM dicēdū, qd pculdubio gnatio p dīto mō facta, virtute humani seminis fit. Vñ homo sic genitus, nō esset filius dāmonis: sed viri cuius fuit semē. Et tñ possibile est qd p talē modū homines fortiores generent, & maiores, qd dāmones volētes in suis effectibus mirabiles videri, obseruādo determinatum situm stellarum, & viri & mulieris dispositionem, possunt ad hoc cooperari. Et precipue si femina quibus vtuntur sicut instrumētis, per talem vsum aliquod augmentum virtutis consequantur.

AD OCTAVVM dicēdū, qd comestio attribuitur angelis in corporibus assumptis: non quantū ad finem qui est nutritio, sed simpliciter quātum ad comestionis actum: & similiter etiam Christo post resurrectionem, cuius corpori non erat tunc aliquid addibile: in hoc tamen differt, quōd comestio Christi fuit vere naturalis comestio, vtpote eius exiltens qui animam vegetabilem habebat: & sic potuit esse argumentum veritatis nature. In vtraque tamen comestione, cibus non est cōuersus in carnem & sanguinem: sed resolutus in materiam præiacentem. Et per hoc patet responsio ad nonum.

AD PRIMVM vero quod in contrarium obijcitur dicendum, quōd comestio & locutio qualiter angelis sit attribuenda dictum est.

AD SECVNDVM dicēdū, qd p filios Dei intelligit qdē filios Seth, qd erāt Dei filij per gratiā, & angelorū p imitationē. Filij autē hominum dicebantur filij Cayn quia Deo recesserant carnaliter viuentes.

AD TERTIVM dicendum quōd instrumenta sensuum assumunt angeli, non ad vtendum: sed ad signandum. Vnde etsi per ea non sentiant, non tamen frustra assumunt.

A **ARTICVLVS IX.**

NONO queritur, vtrum operatio miraculi sit attribuenda fidei. Et videtur qd non. Gratia n. gratis data a virtutib. differunt, eo qd virtutes sanctis omnib. sunt cōes, gratie vero gratis data diuersis distribuuntur, secundum illud prima ad Chorch. 12. Diuisiones gratiarum sunt: sed facere miracula est gratia gratis data. Vnde in eodem capitulo dicitur, Alia operatio virtutum &c. ergo facere miracula, non est attribuendum fidei. Sed dicendum, quōd attribuitur fidei tamquam merenti, gratia gratis data tamquam exequenti.

B ¶ 2 Sed contra est, qd dicit Glo. super illud Matth. 7. Domine nōne in nomine tuo prophetauimus &c. Prophetare, virtutes facere, dēmones eicere, interdum non est meriti illius qui operatur: sed innocatio nominis Christi. ergo videtur quōd non sit fidei attribuendum.

¶ 3 Præ. Charitas est principium & radix merendi, sine qua fides informis mereri non potest. Si ergo fidei propter meritum attribuitur operatio miraculorum, magis est attribuenda charitati.

¶ 4 Præ. Cum sancti orando miracula faciant, illi virtuti precipue debet miraculorū operatio attribui, quæ facit vt oratio exaudiat, hoc autem facit charitas. Vnde dicitur Matth. 18. Si duo ex vobis cōfenserint super terram de omni re quācumq; petierint, fiet illis a patre meo. Et in psalmis dicitur, Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui: charitas. n. est quæ facit homines delectari in Deo per amorem Dei, & consentire hominibus per amorem proximi. ergo charitati debet attribui miraculorum operatio.

¶ 5 Præ. Dicitur Ioan. 9. Scimus quia peccatores Deus non audit. Charitas autē est quæ sola peccata remouet, quia ut dicitur Proverb. 11. Vniuersa delicta operit charitas. ergo charitati & non fidei debet attribui miraculorum operatio.

D ¶ 6 Præ. Sancti homines non solum orando impetrant miracula fieri, sed etiam miracula faciunt ex potestate, ut Greg. dicit in 2. Dialogo. Hoc autē est in quantum homo Deo unitur, ut sic diuina uirtus homini coassistat: quam quidē vnionem charitas facit, quia qui adheret Deo, scilicet per charitatem, vnus spiritus est, ut dicitur 1. Corin. 6. ergo charitati debet attribui miracula facere.

¶ 7 Præ. Charitati precipue opponitur inuidia, nā charitas congaudet bonis de quibus inuidia tristatur: sed immutatio in malum per fascinationem attribuitur inuidia, vt dicitur in glo. Gal. 3. ergo & miraculorum operatio est attribuenda charitati.

¶ 8 Præ. Intellectus non est principium operationis, nisi mediante uoluntate: fides autem est in intellectu, charitas autem in uoluntate. ergo nec fides operatur nisi per charitatem. vnde dicitur Gal. 5. Fides quæ per dilectionem operatur. Sicut ergo operatio actuum uirtutis magis attribuitur charitati, quā fidei: ita & operatio miraculorum.

¶ 9 Præ. Omnia alia miracula ad incarnationem Christi ordinantur, quæ est miraculum miraculorū: sed incarnatio Christi attribuitur charitati, unde dicitur Ioan. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suū unigenitum daret. ergo & alia miracula sunt charitati attribuenda, & non fidei.

¶ 10 Præ. Quōd dara anus, & sterilis de vetulo cō. Quæst. dist. 8. Thomæ. I cepit

Glo. ordinaria.

1. dialogo. cap. 10.

Glo. ordinaria super illud quis fascinabit.

cepit filiū, miraculosum fuit: hoc autem attribuit
spei, vt dī Ro. 4. Qui contra spē in spē credidit, ergo
operatur miracula attribuendum est spei, non fidei.

Tract. 8. in
Ioan. 3. de
trin. c. 5. t. 2.

¶ 11 Præf. Miraculum est aliqd arduum, & insolitū,
vt Aug. dicit, arduum autem est obiectum spei, et
ergo spei debet attribui operatio miraculorum.

¶ 12 Præf. Miraculum est manifestatiō diuinę po-
tentię: sed sicut bonitati quę appropriatur Spiritui
sancto, respondet charitas, & veritati quę approp-
riatur filio, respondet spes. ergo facere mira-
cula est attribuendum spei, & non fidei.

In li. 83. q. 6.
79. 10. 4.

¶ 13 Præf. Aug. dicit q̄ mali homines interdum faci-
unt miracula per publicā iustitiā, & non fidei.

¶ 14 Præf. Act. 6. dī, q̄ Stephanus plenus gratiā, &
fortitudine faciebat prodigia, & signa magna in
populo, ergo vī q̄ sit attribuendum fortitudini.

¶ 15 Præf. Matth. 17. dicit Dñs discipulis qui demo-
niacum sanare non poterant, Hoc genus damo-
niorum non eijcitur, nisi oratione, & ieiunio: Sed
eijcere demonia inter miracula computatur, ieiunium
autem est actus virtutis abstinentię. ergo ad
abstinentiam pertinet, miracula facere.

¶ 16 Præf. Ber. dicit quōd cum muliere semper esse,
& feminam non cognoscere, maius est quam
mortuum suscitare hoc autem facit castitas. ergo
castitatis est miracula facere, & non fidei.

¶ 17 Præf. Illud quod est in derogationem fidei, nō
est fidei attribuendum: sed miracula sunt in de-
rogationem fidei, q̄ infideles iputabant ea magicę ar-
ti, ergo fidei non debet attribui facere miracula.

Homil. 5. in
Euangel. in
prin.

¶ 18 Præf. Fides Petri, & Andreę commendatur a
Gre. de hoc quōd nullis miraculis visis crediderūt,
ergo operatio miraculorum derogat fidei, & sic
idem quod prius.

¶ 19 Præf. Posita causa ponitur effectus. si ergo fi-
des est causa faciendi miracula, omnes qui fidem
habent, miracula facerent, quod patet esse falsum.
Non ergo fidei est facere miracula.

SED CONTRA est quod dicitur Matth. 17. Signa
autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, in no-
mine meo demonia eijcient, &c.

¶ 2 Præf. Matth. 17. Dñs dicit, Si habueritis fidem
sicut granum synapis, dicetis monti huic, Transi
hinc & transibit, & nihil impossibile erit vobis.

¶ 3 Præf. Si vnum oppositū est causa oppositi, &
reliquū oppositū est causa reliqui: sed increduli-
tas est causa impediens miraculorū operationem.
Vnde dī Matth. 6. de Christo, Non poterat ibi, hoc
est, in patria sua facere miracula, ubi paucos infir-
mos impositis manib. curauit, & mirabatur pp in-
credulitatem illorū. Et Matth. 17. dī Dñm rīdisse
discipulis quærentibus, quare non potuimus eijcere
demonium, propter incredulitatem, inquit, ue-
stram, ergo & fides est causa faciendi miracula.

a. dialogorū
cap. 10.

RESPON. Dicendum, q̄ homines sancti miracula
faciunt dupliciter, s̄m Greg. in 2. Dialogo, s̄ oratio-
ne impetrando, ut miracula diuinitus fiant, & per
potestatem. Vtroque autem modo fides idoneum
reddit hominem ad miracula faciendā. Ipsa enim
meretur proprie, ut oratio exaudiatur de miracu-
lis faciendis. Quod hac ratione uideri p̄t. Sicut. n.
in rebus naturalibus uidemus, q̄ a causa uniuersali
omnes particulares causę sumunt efficaciam agē-
di, tamen effectus determinatus, & proprius attri-
bitur causę particulari, sicut patet de virtutibus

F actiuis inferiorum corporum respectu virtutis cele-
stis corporis, & de ordinibus inferioribus, q̄ est le-
quant motum primi orbis, habet tamen singuli p-
prios motus: ita ē est de virtutibus quibus meretur
mur. Nā oēs habent efficaciam merendi a charitate,
q̄ nos vnit Deo a quo meremur, & voluntatē per-
cit, p̄ quā meremur: singula tamē virtutes merentur
singularia q̄dam p̄mia eis proportionaliter rīden-
tia: sicut humilitas meret exaltationē, & paupertas
regnum. Vnde quicq̄ charitate cessante per actum
aliam virtutum, est aliquis nihil meretur ex cō-
digno, ex quadam tamen diuina liberalitate aliqua
congrua beneficia retribuit pro hmōi actibus, sicut
in hoc mundo. Vnde dī q̄ per ea q̄ sunt ex genere
bona extra charitatem facta, merentur aliqui ex cō-
gruo interdū bonorum temporalium multiplicati-
onem, per hunc autē modum, fides meretur miracu-
lorum operationē, licet radix merendi sit ex chari-
tate. Cuius ratio p̄t. triplex assignari. primo quidē,
quia miracula sunt quædā argumenta fidei, dum p̄
ea facta quæ naturam excedunt, illorū veritas com-
probat, q̄ naturalem transcendunt rationem. Vnde
de Mat. 17. dicitur. Illi profecti prædicauerunt vbiq̄
domino cooperante, & firmante cōfirmante se-
quentibus signis. Secūda ratio est, quia fides potest
me diuinę potentię innititur, quā accipit vt rōnem
vel medium ad assentiendum: his q̄ supra naturā esse
videntur. Et ideo diuina potentia in operatione mi-
raculorū, præcipue fidei coassilit. Tertia ratio est
quia miracula p̄ter naturales causas fiunt: fides autē
est, quæ non ex rationibus naturalibus, & sensibili-
bus argumenta assumit: sed ex rebus diuinis. Vnde
sicut paupertas temporalium rerum meretur diu-
tias spirituales, & humilitas meret celestem digni-
tatem: ita fides quasi cōtēnendo ea q̄ naturaliter fiunt
quodāmodo miraculorum operationē meretur, &
preter naturā virtutem fit. Similiter autē & p̄ fidem
homo maxime disponitur, vt ex potestate miracu-
la faciat. Quod ē ex tribus rōnibus patet. primo q̄
dem q̄ sicut supra dictū est, sancti ex potestate mi-
racula dicuntur facere, non quasi miraculorū prin-
cipales auctores: sed sicut diuina instrumenta, impet-
rati diuinū cui natura obedit in miraculis, quodāmodo
ipsis rebus naturalibus p̄sentātes. Quod autē diuinū
verbū in nobis habitat, est p̄ fidem, q̄ est quædā par-
ticipatio in nobis diuinę veritatis: vnde per ipsam fi-
dem homo disponit ad miracula faciendā. Secūdo
q̄ sancti q̄ ex potestate miracula faciūt, operantur
virtute Dei agētis in natura. Actio. n. Dei ad totā na-
turā comparatur, sicut actio animæ ad corpus. cor-
pus autē ab anima transmutatur præter ordinē par-
ticipiorum naturalium, p̄cipue per aliquam imagi-
nationē fixam, ex qua corpus calefit per concupis-
ciā vel iram: aut ē immutatur ad febrem vel lepra.
Illud ergo facit hominem dispositū ad miracula
faciendā, quod dat eius apprehensionem quandā firmi-
tatem & firmitatem. Hoc autem facit fides firmata
de firmitas fidei præcipue operatur ad miracula
faciendā. Quod patet ex hoc q̄ dī Mat. 21. Si habue-
ritis fidē & non hæsitaueritis &c. Iacob. 1. Possidet
autē in fidem nihil hæsitās. Tertio, q̄ cū miracula
potestate per modum cuiusdā imperij fiant, illud
præcipue facit idoneū ad miracula faciendā ex po-
testate, quod reddit aptum ad imperandū. Hoc autē
est per quandam separationem & abstractionem
illis quibus debet imperare. Vnde & Anaxagoras
dicit q̄ intellectus erat immixtus ad hoc q̄ imperaret
Fides

In argum.

Fides autem animum abstrahit a rebus naturalibus & sensibilibus, & cum in rebus intelligibilibus fundat. Vnde de p fide reddi homo aptus ad hoc, qd potestatem miracula faciat. Et inde est et qd alie virtutes ad faciendā miracula p̄cipue cooperant, q̄ animum hominis a rebus maxime corporalibus abstrahunt sicut cōtinētia, & abstinentia, q̄ retrahunt ab electionibus, quibus homo sensibilibus rebus immergitur. Alię vero virtutes, quę ad disponēda temporalia ordinant, non ita ad faciēda miracula disponunt.

AD PRIMUM ergo dicēdū, qd facere miracula attribuitur gratię gratis datę, sicut principio p̄ximo fidei, aut sicut disponēti ad hmoi gratiā cōsequētiā.

AD SECVNDVM dicēdum, quod licet interdum aliquis peccator miracula faciat, nō est hoc ex merito eius, ex merito dico condigno: sed est ex quadam congruitate, in quantum fidem cōstanter cōfiterur, in cuius professione Deus miracula facit.

AD TERTIVM dicēdū, qd hoc qd charitas est maior virtus fidei, largi ipsi fidei efficaciam merēdi: fides tamē magis cōgruit ad particulariter merēdum miraculorum operationes. Fides. n. est p̄fectio intellectus, cuius operatio cōsistit in hoc, qd res intellectę aliquo modo sunt in ipso. Charitas autē est p̄fectio voluntatis, cuius operatio cōsistit in hoc, qd voluntas in ipsam rē tendit. Vnde per charitatem homo in Deo ponitur, & cum eo vnum efficitur. Per fidē autem ipsa diuina ponuntur in nobis: vnde dicitur Hebrę. 11. quod est substantia rerum sperandarum. Et p̄terea miracula sunt ad confirmationem fidei, non autem ad confirmationem charitatis.

AD QVARTVM dicēdum, qd charitas meretur, vtdictum est, petitionum exauditionē, sicut vniuersale principium merēdi: sed specialiter exaudiri in miraculis faciendis meretur fides, vtdictum est.

AD QVINTVM dicēdum, qd sicut Glo. ibidē dicit, Verbū illud est cęci qd nōdū erat totaliter sapiētia illuminatus: vnde sentētia falsam cōtinet. Nā interdū Deus pctōres audit ex sua liberalitate, licet non ex eorū merito. Et sic orō eorū imp̄rat, licet non sit meritoria: sicut & aliqui iusti orō merēt, sed nō imp̄trat. nā imp̄tratio pertinet ad id quod petitur, & innititur soli gratiā: meritum autem pertinet ad finem quem quis meretur, & innititur iustitiā.

AD SEXTVM dicēdum, quod charitas vnit Deo, sicut hominem in Deum trahens: per fidem vero diuina ad nos trahuntur, vtdictum est prius.

AD SEPTIMVM dicēdum, quod invidia in fascinatione effectum habere non posset: nisi imaginatio iuxta ad hoc cooperaretur.

AD OCTAVM dicēdum, qd rō illa pbat qd fides p̄ charitatē meretur, & hoc supra cōcessum est. Et p̄terea obiectio tenet in illis qd propria virtute homo facit, in quibus intellectus voluntatem dirigit, quę potentia imperat exequenti. In his autem in quibus virtus diuina est exequens, sola fides quę diuinę potentie innititur, sufficit ad operandum.

AD NONVM dicēdum, qd obiectio illa p̄cedit de operatione miraculi s̄m qd est a Deo, qd ad oīa qd in creaturis operatur, ex amore mouetur. Nā diuinus amor non permittit cum sine germine esse, vtdicit Dionysius. 4. cap. de diu. no. nos autem loquimur de operatione miraculi, secundum quod est ab homine. Vnde ratio non est ad propositum.

AD X. dicēdum, qd spei non p̄prie attribuitur miracula facere: spes. n. ordinat ad aliquid consequēdum, vnde est solum de æternis. Fides autem est de

æternis, & temporalibus: vnde potest se extendere ad faciēda. Et propter hoc in auctoritate inducta principaliter fit mentio de spe quā de fide, cum dicitur, quod in spem credidit.

AD XI. dicēdum, quod obiectum fidei est arduū consequēdum, non autem arduum faciēdum.

AD XII. dicēdum, qd spei responderet diuina potentia s̄m sublimitatem suę maiestatis, in cuius consecutionem spes tendit, sed ipsi potentie s̄m quod est mirabiliū effectiua, p̄cipue innititur fides.

AD XIII. dicēdum, qd publica iustitia est ex fide, per quam tota ecclesia iustificatur, secundum illud Rom. 3. Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi.

AD XIV. dicēdum, quod fortitudo in passionibus tolerandis & constantia confessionis, erat in martyribus propter fidei firmitatem.

AD XV. dicēdū, qd est abstinentia ad miracula faciēda cooperat: non tñ ita principaliter sicut fides.

AD XVI. dicēdū, qd licet feminā non cognoscere & semper cum femina cōmorari, sit difficile, nō tñ est miraculum, proprie miraculo sumpto, cum ex virtute creata dependeat, scilicet libero arbitrio.

AD XVII. dicēdū, qd abusus miraculorū in his qui miraculis detrahebāt, n̄ aufert eorū efficaciam ad fidē cōfirmandā, quantum ad illos qd erant bene dispositi.

AD XVIII. dicēdū, qd fides Petri & Andree cōmendat p̄ p̄p̄ritudinē credēdi, qd tanto maior fuit quanto minoribus adminiculis indiguit ad credēdum. Inter quę adminicula per se sunt miracula.

AD XIX. dicēdum, quod fides non est sufficiens causa ad miracula faciēda: sed dispositio quedam. Fiant autem miracula secundum ordinem diuinę providentię, quę hominibus congrua remedia pro varijs causis diuersimode dispensat.

ARTICVLVS X.

Vtrum dæmones cogantur aliquibus sensibilibus & corporalibus rebus factis, aut verbis, ad miracula faciēda.

DE TERCIO quæritur, vtrum dæmones cogantur aliquibus sensibilibus & corporalibus rebus factis, aut verbis ad miracula faciēda, quę p̄ magicas artes fieri videntur. Et videtur quod sic. Dicit. n. August. 10. de Ciui. Dei, introducens verba Porphyrii, qd quidam in chaldeę tactus inuidia, abiuratas spirituales potentias precib. alligauit, ne ab alio postulata concederent. Et in 21. eiusdem libri dicit. Non potuit primum nisi dæmonibus dicentibus disci, quid quisque illorum appetat, quid exhorreat, quo inuitetur nomine quo cogatur. ergo dæmones a magis coguntur ad magica faciēda.

¶ 2. Præ. Quicumq; facit aliquid contra suā voluntatem, aliquo modo cogitur: sed dæmones aliqui faciunt aliquid contra suam voluntatem per magos adiurati. Est. n. uoluntas dæmonis semper ad inducēdum homines in peccatum, & tñ aliquis magica arte ad turpem amorē incitatus, eadē arte a uolētia incitationis soluit. ergo dæmones cogunt a magis.

¶ 3. Præ. De Salomone legitur, qd quosdā exorcismos fecit, qd dæmones cogebant ut ex obsessis corpib. recederēt. ergo p̄ adinationes dæmones cogi p̄nt.

¶ 4. Præ. Si dæmones aduocati a mago veniunt, aut hoc est qd alliciunt, aut qd cogunt: sed non semper aduocati alliciunt. Aduocant. n. quedam quę dæmones odiunt, sicut p̄ uirginitatē imprecantis, eū tamē ipsi ad inēstos cōcubitus homines deducere non moventur. ergo v̄ qd aliquando cogantur. ¶ 5. Præ. Studiū dæmonū ē, ut hoīes a Deo auertāt: sed ipsi aduocati per aliqua quę reuerentiam Dei

Quæst. dif. S. Thomæ. I 2 sonan.

lib. 10. ca. 9. circa finem. tom. 5. lib. 21. c. 6. a medio, 10. 5.

sonant, sicut p inuocationē diuinę maiestatis adueniunt, ergo nō ppria uolūtate hoc faciūt, sed coacti. ¶ 6 Prę. Si alliciant aliq. sētibilib. nō alliciunt eis si cur aialia cibis, sed sicut spiritus signis q̄cūq; delectationi cōgruūt, p varia ḡna lapidū, herbarū, lignorū, aialiu, carminū, rituu, ut Aug. dicit 21. de Ciuit. Dei, sed signis allici nō vñr. Eius. n. allici signis est, cuius est signis vti, qđ quidē est solū habentis sensum. Nā signū est qđ pter specię quā ingerit sensibus, facit aliquid aliud in agnitionem venire, ergo demones nullo modo alliciuntur, sed magis coguntur.

Lib. 21. c. 6. a medio. to. 5.

Glo. ordina 72. ubi.

¶ 7 Prę. Matth. vlt. dixit qđ ad Iesum, Dñe misere re filio meo, q̄a lunaticus est, & male patit. In Marco autē dicit, Attulit filiū meū ad te habētē spiritū mutū. Dicit autē gl. sup verbo p̄dicto Matth. hunc Marcus surdū & mutū dicit, quē Matth. nominat lunaticū, nō q̄ luna demonib. seruiat, sed dēmo lunę cur sū obseruās, hoies corrūpit. Vt ergo q̄ p obseruationem celestium corporum, & aliorum corporalium, demones ad aliquid faciendum cogantur.

Li. 10. c. 11. in med. to. 5.

¶ 8 Prę. Cū demones ex supbia peccauerint, nō est p̄babile q̄ alliciant illis q̄ eorū excellētia derogare n̄r. Aduocāt at p cōuocationes virtutis ipsorū, & p mēdacia incredibilia, q̄ derogāt sciētię ipsorū. Vñ Aug. dicit in 10. de Ciuit. Dei, introducēs verba Porphyrij, sic dicēs, Quid ē hō vitio cuiuslibet obnoxius, intēdit minas, eoq; territat falso, vt eis extorq̄at ueritatē. nā & celū se collidere minat, &c. similia, hōi impossibilia, vt illi diu tanq̄ insipientissimi pueri, falsis & ridiculosis cōminationib. territi, q̄ imperant, efficiāt, ergo demones nō alliciunt, sed cogūt aduocati.

¶ 9 Prę. Volūtās dēmonis ad hoc tendit, vt hoies in culturam idolorum deiciat. Quod quidem precipue fit per hoc, q̄ spiritus dēmonum imaginibus adsunt. Si autem propria sponte aduocati uenirent, semp ad talia uenirent: non autē semp ueniunt, nisi certis t̄pib. obseruatis & determinatis carminib. & ritib. imaginib. cōsecratis uel potius execratis. Nō ergo demones aduocant, quasi alleciti: sed q̄li coacti. ¶ 10 Prę. Aliqñ demones magicis artib. aduocāt, vt homines ad turpē amorē inclinent: hoc autē demones ppria uolūtate facere intendunt. Nō ergo esset opus ut allicerent, si semper hoc facerent aduocati: nō semper autem hoc faciunt, ergo qñ faciunt aduocantur, non ut alleciti: sed quasi coacti.

SED CONTRA est, qđ dicit Iob undecimo, Non est potestas super terram quę ei possit comparari. s. diabolo: maior autem potestas non cogitur a minori, ergo p nihil terrenū demones cogi possunt. ¶ 2 Prę. Nō est eiusdē inuocari & cogi. Inuocāt. n. maiores, ut Porphyrius dicit: sed peiorib. imperāt: demones autem ueniunt aduocati, ergo non coguntur. Sed dicendum q̄ coguntur uirtute diuina. ¶ 3 Sed cōtra. Cogere Demones ex uirtute diuina, est per donū gratię quo perficitur ordo celestium potestatu: hoc autem donum gratię non adest infidelibus & hominib. sceleratis, quales sunt Magi, ergo nec ēt uirtute diuina demones cogere pnt. ¶ 4 Prę. Facere ea q̄ diuina uirtute principaliter sūt, non est peccatū: sicut facere miracula. Si ergo Magi uirtute diuina demones cogerēt vtēdo magicis artib. nō peccarent, qđ patet esse falsū. nō ergo demones aliquo modo magicis artibus coguntur.

Li. 10. c. 31. a medio. to. 5.

RESPON. Dicēdū, q̄ circa effectū magicarū artiu multiplex fuit opinio. Quidā. n. dixerūt, sicut Alex. q̄ effectū magicarū artiu fit p aliquas potētias, & uirtutes in reb. inferiorib. ḡnatas ex uirtutib. quorū dā

F inferiorum corporū, cū obseruatione celestiu ritū. Vnde Aug. dicit 10. de Ciuit. Dei, q̄ Porphyrius vñ, herbis, & lapidibus, & animātib. & sonis certis quibūdā ac uocibus, & figuratiōibus atq; figuratiōibus quibūdā, ēt obseruatis in cęli conuerfione motibus sideris, fabricari in terra ab hominibus potestates idoneas siderū varijs effectibus exequēdis. Hęc autē potestates infufficiēs vñ. Licet. n. ad aliqua q̄ magicis artibus fieri vñr, naturaliu corporū superiorū & inferiorū vires sufficere possint sicut ad quāsdā corporū trāsmutatiōes: qđ tñ sūt magicis artibus, ad q̄ nulla vis corporalis se extēdere pōt: cōstat uero q̄ locutio nō est nisi ab intellectu, p magicas autē artes aliqua locutiōes aliquorū ritū dēriū audiunt. Vnde oportet q̄ hoc fiat p aliquē intellectū, & p̄cipue cū de aliquibus occultis, p hmōi it̄nā homines doceantur. Nec pōt dici q̄ hoc fiat p immutatiōē imaginatiōis solius p modū p̄higij, q̄a tūc it̄nā uoces nō ab oibus circūstantibus audirent, nec a uigilantibus & habētibus sensus solutos it̄nā uoces audiri pōssent. Vnde relinquit q̄ fiat uel ex uirtute aię hois, magicis artib. uentis, aut fiat ab aliquo exteriori, in intellectu habētē. Primū autē esse nō pōt, qđ patet ex duobus. primo qđ ē, q̄a aię hois ex sua uirtute nō pōt uenire ad cognitiōē ignotorū, nisi p aliqua sibi nota. Vnde ex uolūtate aię hois non pōt fieri reuelatio occultorū, q̄ fit p magicas artes: cū ad hmōi occultata sciēda nō sufficiāt principia rōnis. Secundo, qđ sua uirtute hmōi effectus aię Magi faceret, nō indugeret vt inuocatiōibus, aut aliq; ab hmōi exterioribus rebus. Cōstat autē q̄ hmōi effectus magicarū artiu, p aliquos exteriores spiritus sūt: nō autē p̄t spūs iustos & bonos qđ ēt ex duobus patet. Primo, q̄a boni spūs familiaritatē suā sceleratis hominibus nō exhiberēt, quales plerūq; sunt magicarum artium executores. Secundo, q̄a nō cooperaretur hominib. ad illicita ppetranda, qđ plerūq; fit p magicas artes. Restat ergo hoc fieri p malos spiritus, quos demones dicimus. Hmōi autē demones possunt intellectu cogi dupl̄r uno modo p aliquā superiorē uirtutē, q̄ eis necessitatē faciēdi inducat: alio modo p modū allecitiōis. Sicut homines dicunt ad aliqd cogi, cuius cōcupiscētia alliciunt. Neutro autē modo rebus corporalibus p se loquēdo demones cogi possunt, nisi supponant habere corpora aerea naturaliter sibi uita, & p cōsequēs habere sensibiles affectiōes ad modū aliorum aialium, sicut & Apuleius potest demones esse aialia corpore aerea aīo passiuā. Scienim cogi possent utroq; modo, corporali uirtute, & corporū celestium (ex quorū impressiōibus in aliquas passiones inducerent) & ēt inferioribus corporibus in quibus delectant sicut Apuleius dicit, & delectant in fumis sacrificiorū, & in aliquibus talibus sed huius opinioni falsitas ostēsa est in pcedētib. q̄stionibus. Restat ergo q̄ demones p quos magicę artes cōplēmētū habēt, & cogunt, & alliciunt. Cogunt quidē a superiori: qñque quidē ab ipso Deo quandoque uero a sanctis & Angelis & hominibus uirtute Dei. Nam ad ordinē potestatum p̄tinere dē demones arcere. Sācti autem homines sicut dono uirtutum participāt in quantum miracula faciunt, ita dono potestatum, in quātum eiciunt demones. Coguntur etiam interdum ab ipsis superioribus demonibus, quę quidem sola coactio per magicas artes fieri potest. Coguntur, & quasi alleciti per artes magicas, non quidem rebus corporalibus ppter seipias, sed propter aliquid aliud. Primo quēdem

H

I

K

dem : quia per hmōi res corporales sciunt facilius posse cōpleri effectum ad quem inuocātur. Et hoc ipsi appetunt. vt. eorum virtus admirabilis habeatur. Et pp hoc sub certa cōstellatione aduocati magis adueniunt. Secundo inquātum hmōi corporalia sunt signa aliquorum spiritaliū quibus delectātur. Vnde Aug. dicit 21. de Cit. Dei, q̄ alliciunt dāmones his rebus, nō tamquā animal cibis, sed quasi spiritus signis. Quia enim homines in signum subiectionis Deo sacrificium offerunt, & prostrationes faciunt, gaudent hmōi reuerentiæ signa sibi exhiberi. Alliciuntur aut̄ diuersi dāmones diuersis signis, fm̄ q̄ diuersis uitijs ipsorum magis conueniunt. Tercio alliciuntur his corporalibus rebus, inquantum homines per eas in peccatum adducuntur : & inde est quod alliciuntur mendacijs, & his quæ homines in errorem vel peccatum inducere possunt.

- A ¶ Secundò, Vtrum in Deo sit substantia vel essentia idem quod esse.
- ¶ Tertiò, Vtrum Deus sit in aliquo genere.
- ¶ Quartò, Vtrum bonum, iustum, sapiens, & huiusmodi, prædicent in Deo accidens.
- ¶ Quintò, Vtrum nomina prædicta significant diuinam substantiam.
- ¶ Sextò, Vtrum ista nomina sint synonyma.
- ¶ Septimò, Vtrum huiusmodi nomina dicantur de Deo & creaturis uniuoce uel æquiuoce.
- ¶ Octauò, Vtrum relationes quæ sunt inter Deum & creaturas, sint relatiuæ in ipsis creaturis.
- ¶ Nonò, Vtrum Deus realiter referatur ad creaturam, ita quod relatio ipsa sit res aliqua in Deo.
- B ¶ Decimò, Vtrum istæ relationes temporales sint in Deo secundum rationem.

ARTICVLVS PRIMVS.

VAESTIO est de simplicitate diuinæ essentis. Et primo queritur in generali, an Deus sit simplex. Et videtur q̄ non. Ab vno. n. simplici, nō est natum esse, nisi vñ. idem

lib. 2. de ge. com. 56.

enim semper facit idem, secundū Philo. sed a Deo procedit multitudo. ergo ipse non est simplex.

- ¶ 2 Præ. Simplex si attingitur, totum attingitur: sed Deus a beatis attingitur, quia vt dicit Aug. in lib. de videndo Deum, attingere mente Deum magna est beatitudo. Si ergo sit simplex, totus attingit a beatis: sed qđ totum attingitur, comprehenditur. ergo Deus a beatis comprehenditur: quod est impossibile. ergo Deus non est simplex.
- ¶ 3 Præ. Idem non se habet in ratione diuersarū causarum: sed Deus se habet in ratione diuersarum causarum. vt patet 11. Metaph. ergo in eo oportet esse diuersa. ergo oportet eum esse compositum.
- ¶ 4 Præ. Vbi cumq; est aliquid & aliquid, est compositio: sed in Deo est aliquid & aliquid. s. proprietates & essentia. ergo in Deo est compositio. Sed dicendum quod proprietates est idem quod essentia.
- ¶ 5 Sed contra, affirmatio & negatio nō verificantur de eodem: sed essentia diuina est cōcibilis tribus personis, proprietates autem est incommunicabilis. ergo proprietates & essentia non sunt idem.
- ¶ 6 Præ. De quocumq; prædicantur diuersa prædicamenta, illud est compositum: sed in diuina prædicatione uenit substantia & relatio. ut dicit Boet. in lib. de Trin. ergo Deus est compositum.
- ¶ 7 Præ. In qualibet re est substantia, uirtus & operatio. ut dicit Dionys. ex quo uidetur, quod operatio sequitur uirtutem & substantiam: sed in operationibus diuinis est pluralitas. ergo in substantia eius inuenitur multitudo & compositio.
- ¶ 8 Præ. Vbi cumq; inueniuntur multitudo formarum, ibi oportet esse cōpositionē: sed in Deo inuenitur multitudo formarū: quia sicut dicit Comenta. oēs formæ sunt actu in primo motore, sicut sunt in potentia in prima materia. ergo in Deo est cōpositio.
- ¶ 9 Præ. Quicquid aduenit alicui rei post esse compositum, inest ei accidentaliter: sed quædam dñr de Deo ex tpe, sicut q̄ sit creator & Dominus. ergo insunt ei accidentaliter: accidētis aut̄ ad subiectum est aliqua compositio. ergo in Deo est cōpositio.
- ¶ 10 Præ. Vbi cumque sunt multæ res, ibi est compositio: sed in Deo sunt tres personæ, quæ sunt tres res, ut dicit Aug. in lib. de doct. Christiana. ergo in Deo est compositio.

Circa modis libri de tri.

cap. 11. epl. li. 1. circa med. illius.

lib. 11. meta. com. 18. in fi.

li. c. 5. to. 3. li. 8. inter me dium & fin.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod dāmones dicuntur cogi per magicas artes modis prædictis.

AD SECUNDUM dicendum, quod in hoc ipso demoni fati sunt, si per hoc quod aliquod malum imperdit, & ad aliquod bonum cooperatur, facilius in sui familiaritatem, & admirationem homines trahit. Nam & ipsi se transfigurant in Angelos lucis, sicut habetur secunda ad Corinthios vndecimo.

AD TERTIUM dicendum, q̄ si Salomō exorcismos suos eo tempore fecit quando erat in statu salutis, potuit esse in illis exorcismis vis cogendi dāmones ex virtute diuina. Si autem tempore illo fecit quod idola adorauit, vt intelligatur eum per magicas artes fecisse, nō fuit in illis exorcismis vis cogendi dāmones, nisi modo prædicto.

AD QUARTUM dicendum, q̄ a virginibus aduocari adueniunt, vt ex hoc in suæ diuinitatis opinionem homines adducant, quasi mundiciam ament.

AD QUINTUM dicendum, quod in hoc etiam q̄ ad inuocationem diuinæ virtutis adueniunt, volūt intelligi quod non sint a diuina iustitia omnino exclusi: non enim sic diuinitatem apperūt, vt summo Deo uelint æquari omnino, sed sub eo, diuinitatis cultum sibi ab hominibus exhiberi gaudent.

AD SEXTUM dicendum, q̄ dāmones non dicuntur allici signis, quasi ipsi signis vtantur: sed quia homines signis uti consueuerunt, delectantur in signis quibus homines vtuntur propter signatum.

AD SEPTIMUM dicendum, quod sicut gloss. ibidē dicit, dāmones certis periodis lunæ homines magis affligunt, vt creaturas Dei infament: in hoc scilicet, quod credantur demonibus seruire, & per hoc homines in errorem mittant.

AD OCTAuum dicendum, q̄ licet prædicta mendacia in derogationē virtutis demonū esse videant̄ tñ hoc ipsum eis est delectabile, quod homines in mendacijs confidant, quia ipse est mendax & pater eius.

AD NONUM dicendum, q̄ ad imagines aduocari adueniunt certis horis, & certis signis, rōnibus prædictis.

AD X. dicendum, q̄ licet semper dāmones homines desiderant pertrahere in peccata: tunc tamē magis adhuc nituntur, quando magis ad hoc inclinātur, & quando plures possunt inducere in peccatum.

QVAESTIO VII.

De diuina essentia simplicitate.

Et habet articulos decem.

¶ Primò Enim queritur, Vtrum Deus sit simplex.

SED CONTRA est quod Hil. dicit 8. de Trinit. Quasi. dis. S. Thomæ. I 3 Non